Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường

Cornell University Libraries

NHẬT BÁO NGHỊ LUẬN CHÁNH TRỊ KINH TẾ XÃ HỘI VĂN HÓA

Tự Do

TIẾNG NÓI CỦA NGƯỜI VIỆT TỰ DO

Giám đốc : PHẠM VIỆT-TUYỀN
Quản nhiệm : KIỀU VĂN-LÂN — Tổng Thư ký toà soạn : LÊ VĂN-TIẾN
Báo-quán : 25-27-29, Võ-Tánh — Điện thoại số 653 — Điện thoại tự động 25.521
Năm thứ Mười.—Số 1.944 Chủ Nhật 1-9-63 (14 tháng 7 âm) Quý Mão Giá 2đ.

ĐỌC TRONG SỐ NÀY :

- Biến cố quan trọng: Nga, Nam Tư ký kết về chánh sách chống Trung Cộng
- Cuộc biểu tình ở Đô thành : Xác nhận lập trường đối với chính sách của chính phủ mình định trong bản Tuyên ngôn 21-8-63.

Tuyệt đối trung thành với vị lãnh đạo duy nhất: Tổng Thống Ngô Đình Diệm

Tổng Thống thăm một xóm bình dân và một ngôi chùa ở Đô thành

SAIGON.— Trưa 30-8. Tổng Thống Việt Nam Cộng Hòa đã bất thần đến thăm một xóm bình dân và một ngôi chùa ở Đô Thành Saigon.

Rời Dinh Gia Long hồi 12 giờ 30. Tổng Thống đến thăm xóm bình dân ở hẻm 304 Lý thái Tổ, Phường Phan Thanh Giản, quận Ba Đô Thành.

Hẻm này trước kia rất xinh lịy, hiện đang được đăng báo trong xóm chính trang bằng phương pháp phát triển cộng đồng với những vật liệu (ống cống, gạch vụn) do công trường kiến thiết Dinh Độc Lập cung cấp.

Khi tới đầu xóm, Tổng Thống gặp một số thanh niên đang

(Xem tiếp 8 trang 6)

KÚT XẾP và TITÔ

thoả thuận về các điểm quan trọng trong chánh sách chống lại Trung Cộng

- Phi Luật Tân chuyển hướng ngoại giao : sẽ chú trọng về Đông Nam Á nhiều hơn.

Nga và Nam Tư thỏa hiệp

AFP— Thông cáo Nga—Nam Tư cho biết hai ông Kút Xếp và Tito đã thỏa hiệp về các điểm quan trọng việc chống Trung cộng :

1) Cùng nhau xây dựng đường lối hòa bình tiếp theo sau thỏa hiệp ngưng thí nghiệm nguyên tử và chống lại chánh sách phiêu lưu của Trung cộng.

2) Hỗ trợ nhau trong việc viện trợ các nước đương mở mang.

(Chúng tôi sẽ thuật rõ và bàn kỹ về tin quan trọng này. L.TS).

Tướng Phác chánh Hy rời quân ngũ để ứng cử Tổng Thống

HÂN THÀNH (Reuter) 30-8. — Tướng Phác chánh Hy hôm nay rút lui khỏi quân đội mà ông đã phục vụ trong 17 năm để tranh cử tổng thống vào ngày 15-10.

Trong lễ từ chức, tướng Phác đã tuyên bố : « Chưa hoàn thành các mục tiêu cách mạng với tư cách là một quân nhân, tôi phải trở về hàng ngũ dân chúng để hoàn thành những điều đã nhằm trong cuộc cách mạng ngày 16-5-61 ».

Mặc dầu tướng Phác từ chức, ông sẽ còn là quyền tổng thống và là chủ tịch Hội đồng tối cao cầm quyền Đại Hàn.

Việc Ai Lao

AFP.— Hoàng thân Souphanouvong đã công kích thủ tướng Phouma về việc ông này tự ý lập phái đoàn Lào sẽ đi tham dự Đại Hội Đồng Liên HiệpQuốc.

Phi chuyển hướng chánh sách ngoại giao

REUTER.— Ngoại trưởng Phi luật Tân tuyên bố : « Trong phạm vi một cuộc thay hướng bì thám về chánh sách ngoại giao, Phi luật Tân từ nay sẽ đặc biệt chú trọng đến Đông Nam Á.

Ô. Kennedy kêu gọi

AFP 30-8. — Tổng thống Kennedy đã kêu gọi Nghị hội hãy chuẩn y lại các khoản viện trợ mà Hạ nghị viện đã cắt mất Ông nói : « Tự do không thể mua bằng giá rẻ »

Hội Đồng Bảo An họp

AFP, 30-8.— Hội Đồng Bảo An LHQ đã họp bàn về các cuộc nổ súng tại biên giới. Do Thái, Si-Ri. Hiện đang ở giai đoạn các phái đoàn công kích nhau.

Ô. S. SINGH

Phó trưởng phái đoàn Ấn Độ trong Uỷ hội Quốc tế về nước

SAIGON.— (VTX) 30-8.— Trung Tướng Suyn-tang Sinh (Sultan Singh), Phó Trưởng Phái đoàn Ấn-Độ trong Uỷ HộiQuốc tế Kiểm soát Đình chiến tại Việt - Nam, sẽ rời Saigon ngày 3-9 sắp tới, để về nước sau khi mãn nhiệm kỳ tại Việt Nam.

Tướng Suyn-tang Sinh đã phục vụ tại Việt Nam từ năm 10 năm 1962.

Chiều nay, hồi 6 giờ, TrungTướng Bis-ret-sos Nát (Bireshwar Nath) sẽ từ Calcutta sang Saigon để thay thế Tướng Sinh.

Ông chủ Tịch Uỷ Hội Quốc Tế kiểm Trưởng Phái soái Ấn Độ và bà Gô-bốc-dua (Goburdhun) sẽ tổ chức một cuộc tiếp tân tại Cư xá Hai Bà Hóa, đại lộ Lý Thái Tổ vào ngày 2-9, để chào mừng và tiễn biệt hai vị tân và cựu Phó Trưởng Phái đoàn.

Ngày Lễ Lao động ở Hoa Kỳ và công cuộc xây dựng Tự Do trên thế giới

HOA THỊNH ĐỐN.— Sau đây là nguyên văn bài diễn từ của Tổng thống Kennedy nhân ngày Lao Động mồng 2 tháng 9, 1963 :

Nhân ngày Lao động năm 1963 — lần kỷ niệm thứ ba trong thời chánh phủ tôi — Hợp Chúng Quốc Hoa Kỳ lại được dịp hân hoan chào mừng vai trò lao động trong đời sống quốc gia chúng ta.

Trên những phương diện quan trọng, lịch sử của Hoa Kỳ là lịch sử lao động. Cùng nhau ra sức cần lao hoạt động để tạo một đời sống tốt đẹp hơn cho mình cũng như cho con cái những con người tự do nam nữ đã lập nghiệp trên một lục địa, kiến tạo một xã hội, dồng thời xây dựng và quảng bá một nếp sống thịnh vượng phong phú chưa từng thấy từ trước trong lịch sử.

Trên nền tảng tôn trọng nhân vị và nhân quyền, những công dân nam nữ tự do Hoa Kỳ đã phát triển một đường lối sinh hoạt tự do dân chủ, đem lại nhiều hi vọng tươi mới cho những dân tộc bị áp bức ở rải rác khắp thế giới. Nhắc nhở vai trò cần lao động, chúng ta đã làm sống rõ những truyền thống yêu hệ nhất.

Chúng ta cũng khen ngợi những sự đóng góp của lao động đối với sức mạnh và an ninh của quốc gia chúng ta. Vì khả năng lãnh đạo trên thế giới của Hoa Kỳ tùy thuộc ngay ở bàn chân của xã hội nhà, cho nên trong một thế giới bất an và rối loạn, sự lãnh đạo của chúng ta sẽ không vững vàng trừ phi xã hội nhà hùng cường và tiến bộ. Phong trào lao động tại Hợp Chúng quốc Hoa Kỳ đã góp phần tối quan trọng vào sự sống còn của nền dân chủ chúng ta, và vào công cuộc xúc tiến những lý tưởng tự do trên hoàn cầu.

Trong ngày lễ Lao Động này, chúng ta có thể hân hoan về sự phủ cường của xã hội chúng ta. Những biến cố trong năm nay chứng tỏ tinh thần dân chủ và sinh lực của nhân dân ta đang phát triển mạnh.

Chúng ta cũng có thể hân hoan về những thắng lợi liên tục trong việc cải thiện sinh hoạt. Lợi tức quốc gia, sự sản xuất và số công ăn việc làm đã đạt tới những mức độ cao hơn. Hơn 70 triệu nam nữ làm việc trong các xưởng máy, nông trại, cửa hàng, và cơ quan nhà nước. Lương trung bình của công nhân xí nghiệp mỗi tuần hơn 100 Mỹ kim (tức là 7.500 đồng) tính ra chưa khi nào cao như bây giờ. Vật giá được tương đối ổn định, như vậy đồng lương cao hơn đã tăng gia thiết thực mãi lực của gia đình trung lưuMỹ...

(Xem tiếp 7 trang 6)

Báo Pháp lật tẩy Mỹ về vấn đề Việt Nam

ĐỌC BÁO CHÍ NGOẠI QUỐC

Báo Le Monde viết : « Bản tuyên bố của Bộ Tổng Tham Mưu Quân Đội Việt-Nam đã thay đổi hẳn bộ mặt tình hình Việt Nam mà Bộ Ngoại-giao Mỹ trình bày ».

BÁ-LÊ (VTX) 30-8.— Tối thứ Tư, sau khi Bộ Tổng Tham Mưu Quân đội Việt Nam Cộng Hoà nhận lấy trách nhiệm về các biện pháp áp dụng đối với những phần tử đã đầu độc những đã Phật giáo và sự đục bộ hành động có hại cho an-ninh trật tự công cộng, bác chỉ hàng ngày tại Pháp đã vẽ ra bình tình và lấy lại được sự sáng suốt.

Trong báo « Le Monde » « Thế giới) người ta đã đọc lời bình luận sau đây :

(Xem tiếp 2 trang 6)

1 nhóm sinh viên IN ĐÔ NÊ XI A chế tạo được hoả tiễn

GIA-CA-TA (UPI) 29-8.- Thông tấn xã An-ta-ra hôm nay loan báo In-đô-nê-xi-a đã thành công trong việc phóng hoả hoả tiễn đầu tiên ở bờ biển phía Gia-va.

Hoả tiễn thứ nhứt do các sinh viên trường kỹ thuật đại học đường Ma-da chế tạo và đặt tên là «Ga-ma 2-A» nặng 10 ký và dài 170 phân. Hoả tiễn bay lên cao 3.000 thước với tốc độ 80 cây số 1 giờ.

Hoả tiễn thứ nhì tên «Ga-ma 2-B» nặng 8 ký 5 và dài 90 phân, bay lên 1.000 thước với tốc độ 800 cây số một giờ.

Cả hai hoả tiễn có một sức phóng 1.000 cân Anh.

Hai vụ thí nghiệm này đã thành công sau nhiều lần thí nghiệm trước dưới quyền bảo trợ của Hội Hoa tiễn của sinh viên đạihọcđường Mada.

Hòm nay : 6 TRANG Giá 2đ

NHẬN XÉT THỜI CUỘC

Lẽ thắng của cuộc đấu tranh

Mọi người đã nhận xét rằng cuộc biểu tích tuần hành của khối đa đen tại thủ đô Mỹ hoàn toàn thành công. Sự thành công ấy không phải chỉ là do sức dồng đảo, không phải chỉ do uy tín của những người tham dự, cũng không phải chỉ do các hậu quả mà nó đem lại, mà nhất là còn do sự thắng lợi đối với khuynh hướng khủng bố, bạo hành.

Đồng lẽ thì đã có 2 phe làm dữ : phe đa trắng quá khích ở miền Nam, và phe cực đoan đa đen. Phe đa trắng đông lẽ phải làm dữ để gây khích động và khiến cho Quốc Hội phải do dự trong việc biểu quyết cho luật « quyền công dân». Còn phe cực đoan đa den thì vẫn luôn luôn chủ trương bạo động để đánh quyền, hay để lập ngày một Quốc gia khác ở trong đất Mỹ. Chủ trương của phe cực đoan này đưa ra thật là hấp dẫn đối với người da den (nhất là trong việc mặt xét vấn minh da trắng) — tuy nhiên, các phe ôn hòa đã nắm giữ được vững chắc quần chúng của mình đã rập tắt mọi mưu mô gây rối và gây khích động. Sự bình tĩnh của biểu người, trên ngày khu vực tòa Bạch Ốc hàm thứ tư, chứng tỏ tinh thần kỷ luật của quần chúng da den, và uy tín của các người lãnh đạo.

Thắng được các phe cực đoan, khối da den có một cái lợi là chứng minh cho cả thế giới thấy rõ sự hữu lý của mình, và cũng cho ông Kennedy lý do để hành động.

Có người bảo rằng cuộc biểu tình vĩ đại kia không ảnh hưởng vào ý kiến các nghị sĩ đã sẵn tiện kiến chận đường đạo luật về quyền công dân. Không sao ! Nếu Nghị Hội không chấp thuận dự luật đó thì ông Kennedy sẽ phải xử dụng các sắc lệnh để thực hiện thật sự quyền dân chủ của người da den.

Trong vấn đề ấy, ông Kennedy có cương quyết thì nước Mỹ mới khỏi mất các bạn Á Phi, và rồi ở trong nước, ông mới có thể hi vọng sẽ lại trúng cử Tổng thống.

HÀU HẾT CÁC SINH VIÊN BỊ TẠM GIỮ tại Quang Trung đã được tha

- 32 người vi phạm lệnh giới nghiêm tại Phan-Thiết đã được trả tự do.

SAIGON (VTX) 30-8.— Văn phòng Tổng Trấn Saigon vừa cho biết :

Trong hai ngày vừa qua, số sinh viên tạm giữ tại Trung Tâm Quang Trung đã được thân nhân lãnh về gần hết.

Đến sáng hôm nay, 30 tháng 8, còn lại 147 sinh viên chưa lãnh xong thủ tục, hay chưa được thân nhân tới lãnh về.

Tính đến chiều hôm nay, còn lại 7 sinh viên, 15 học sinh với 9 công nhân chưa có giấy tờ hợp lệ hay chưa được thân nhân đến lãnh về.

Tướng sẽ nhóc lại rằng trong cuộc họp hôm hôm qua, Thiếu Tướng Tổng Trấn Saigon đã cho biết số sinh viên tạm giữ tuốc đây là 1.300 người.

32 người vi phạm giới nghiêm tại Bình Thuận được trả tự do

PHAN THIẾT (VTX) 30-8.— Theo nguồn tin có thẩm quyền, 32

(Xem tiếp 5 trang 6)

Chỉ còn giữ lại 10 người

SAIGON.— Trong cuộc họp hôm ngày 29-8-1963 tại Tổ Đô Chính, TỔNG TRẤN Đô Thành Saigon có hồn duyệt xét nhanh chóng và trả tự do cho các Sinh viên và Học sinh của tạm lưu giữ.

TỔNG TRẤN Đô Thành Saigon tiến trong thông cáo :

1) Tất cả Sinh viên, Học sinh, thanh niên được thân nhân đến bảo lãnh với đầy đủ giấy tờ hợp lệ đều đã được trả tự do và với gia đình họ.

2) Tính đến 18g Ngày Thứ Sáu 30-8-1963 số còn bị tạm giữ tại Trung Tâm Hành Luyện Quang Trung là 10 người.

Vậy yêu cầu các thân nhân nào có con em chưa được trả tự do, hãy liên lạc gấp với Văn Phòng Tổng Trấn Đô Thành Saigon (Trại Lê văn Duyệt—Hòa Hưng) để xin cho con em về.

Thiếu Tướng TÔN-THẤT-ĐÍNH
Tổng Trấn Đô Thành Saigon

Nhân Lễ Kính Các Thánh Tử Đạo Việt Nam

Bài của L.M NGUYỄN TRI ÂN

L.T.S.— Chúng tôi mới nhận được bài sau đây của L.m. Nguyễn tri Ân, do Nhóm Xuân Công Giáo, chương trình phát thanh Tiếng Vang Tình Thương, chuyển đến với lời yêu cầu đăng lên báo để bạn đọc thường lâm nhân ngày **Lễ Kính các Thánh Tử Đạo Việt Nam.**

Kính thưa quí vị thính giả thân mến,

Do đặc ân của Tôa thánh, hàng năm, đến ngày Chúa nhật 1 tháng Chín đó, Giáo hội Việt Nam lần lượt kính chung các thánh Tử đạo tại Việt Nam, Bắc mang C.G.T.H. Năm nay, Chúa nhật 1 tháng Chín nhằm ngày 1 tháng Chín, chúng tôi hân hạnh gởi tới quí vị lời chúc thân ái, quyết thắng vì đức tin công giáo theo lời hứa của Thầy chí thánh trong bữa tiệc ly : « *Các con hãy lên tướng, Cha đã thắng đời rồi : Confidite, Ego vici mundum* » (Jn. XVI, 33)

Nhìn lại quãng thời gian hơn 300 năm Công giáo được truyền vào giữa đất thân yêu người ta thấy biết bao biến cố đã từng xảy ra cho dân tộc, cho giống nòi ; vui có, buồn cũng có ! Nhưng có điều này đáng ghi nhớ hơn hết là lòng tin sùng của dân tộc đối với những Anh hùng quốc gia, nhất là lòng tôn sùng của người công giáo Việt-nam đối với các Chân phước tử đạo người cũng gia sang vì mỗi ngày người ta càng nhận chân công ơn cao cả các Ngài đã vun trồng đã gieng sơn và Giáo hội Việt-nam

Kiến Phong tổ chức, nhằm cản quét Việt cộng tại vùng hậu bối liên quân Cao Lãnh và Thanh Bình. Pháo binh và khu trục của Không quân cũng tham dự cuộc hành quân này.

Thông báo của Tổng Nha Thông Tin

SAIGON.— Tổng Nha Thông Tin cho biết về tình hình chiến sự tại các tỉnh như sau :

Vùng I Chiến thuật

Tiểu khu THỪA THIÊN, Hành quân « Trường Sơn I » đã kết thúc Kết quả tăng kết : Bên ta có 2 chết, 4 bị thương. Về phía VC : 3 chết, một số đạn được và bắy chúng tỉ tịch thu, 3 cơ sở và 21 mẫu hoa màu bị phá hủy.

— Ngày 25-8, hành quân «Trường Sơn 3» tiếp diễn. Kết quả bắt tù binh Lực lượng hành quân hoàn toàn vô sự và đã phá hủy 2 cơ sở, 800 lít lúa và 17 mẫu hoa màu của địch.

Tiểu khu QUẢNG TÍN : Ngày 25-8, trong Chiến dịch Bình Chân, trong phạm đã yểm trợ một đại đội Biệt động quân trong cuộc chạm súng với Việt Cộng tại phía Tây Bắc Tam Kỳ. Kết quả : Bên ta có 2 chiến sĩ bị thương và chúng : Về phía Việt Cộng, chưa rõ tổn thất. Khi rút lui, chúng đã bỏ lại 1 tấn đeo lưng và nhiều tài liệu.

Vùng II Chiến thuật

Tiểu khu QUẢNG NGÃI. — Hồi 3g. sáng ngày 26-8 : một toán Dân vệ tuần tiễu đã chạm súng với Việt Cộng không có quân số tại nơi cách Sơn Tịnh 8 cây số về phía Bắc. Kết quả, bên ta có 3 bị thương. Về phía Việt Cộng 1 chết và 1 bắn 36 bị tịch thu.

(Xem tiếp 4 trang 6)

Ông Võ Văn Mẫu cải chính

- Đại sứ Bửu Hội đi Ba Lê

TÂN ĐỀ LI (VTX) 30-8.— Ông Võ văn Mẫu đã tuyên bố, kể từ Tân đề li tăng trái với một vài nguồn tin, ông không hề bị bắt giữ.

Ông cũng xác định là ông tới Âu đi chỉ có đi hành hương tại nơi thánh địa của Phật giáo và cầu nguyện cho sự đoàn kết quốc gia cùng sự liên đới của người Việt.

Lúc ghé qua Vọng Các, ông Võ văn Mẫu đã tỏ ý chúc mọi bình luận về tình hình Việt Nam.

Ông Võ văn Mẫu cũng đi với bà vợ và bốn người con.

Đại sứ Bửu Hội rời Saigon đi Ba Lê

SAIGON (VTX) 30-8.— Giáo sư Bửu Hội, Tổng Giám đốc Nguyên Tử lực Cuộc, Đại sứ Việt Nam tại nhiều quốc gia Phi Châu, đã đáp phi cơ đi Ba Lê tối hôm qua.

Ra tiễn đưa Giáo sư Bửu Hội tại phi trường có nhiều nhân viên trong ngoại giao đoàn, và có Đại sứ Gô-bốc-dua (R. Goburdhun), Chủ tịch Uỷ hội Quốc Tế Kiểm soát đình chiến, là một trong những đồng nghiệp của Giáo sư trước đây trong ngoại giao đoàn ở Ma-rốc.

Giáo sư Bửu Hội, trước khi lên máy bay, đã cho một phóng viên Việt Tân Xã biết rằng trong mấy ngày qua ông có tới thăm thân mẫu là Sư bà Diệu Huệ nhiều lần và Sư bà hiện vẫn khoẻ mạnh.

(Số báo hôm qua Tự Do đã loan tin Giáo sư Bửu Hội cùng đáp máy chuyến máy bay với Giáo sư Võ văn Mẫu).

LẬP TRƯỜNG

Làm thế nào cho có sự tiến bộ bình thường mà phi thường ?

Ngày 21-8-1963, Tổng Thống Việt Nam Cộng Hòa đã tuyên bố tính trung gian nghiêm trên toàn lãnh thổ và, kể từ hôm ấy cho đến nay, nhật báo Tự Do đã tạm gác mục lập trường.

Suốt mười hôm vừa qua, trong cái bảo vệ chánh đáo cho mục lập trường, chúng tôi đã công bố những tài liệu thiết yếu hoặc những tin tức khẩn cấp liên quan tới việc Quân Đội Việt Nam Cộng Hòa thi hành sắc lệnh giới nghiêm ngày 20-8-1963.

Sở dĩ nhật báo Tự Do đã xử trí như vừa trình bày trên đây, là vì chúng tôi nghĩ rằng : Trong một tình thế nghiêm trọng, hành động mới là quan hệ, hành động mới có hiệu quả quyết định, hành động mới có giá trị thực.

Nhưng, trong lịch sử của một dân tộc cũng như trong cuộc sống của một cá nhân, những giờ ngày nghiêm trọng tương đối vẫn ngăn đôi với những thời năm bình thường. Vì vậy, thế, nếu có những giờ phút đòi hỏi phải hành động gấp rút thì, trái lại, có những năm tháng bất buộc chúng ta vừa phải làm việc, vừa phải suy nghĩ, vừa phải bàn bạc.

Sự tiến bộ của một cá nhân thường do ở những nỗ lực mà cá nhân ấy thực hiện trong khi theo đuổi một mục đích. Sự tiến bộ của một xã hội không giống hẳn với sự tiến bộ của một cá nhân : Cần phải có sức cố gắng của nhiều người, nhiều lớp người, nhiều thế hệ người theo một trào lưu lịch sử, mới tạo nên nhịp một giai đoạn lịch sử của một quốc gia dân tộc.

Nhật báo Tự Do tin tưởng ở trào lưu tiến bộ của lịch sử dân tộc, nhất là tin tưởng ở sự tiến bộ bình thường nhiều hơn

Chúng tôi rất vui mừng khi thấy đã có thể mở lại mục lập trường này, với niềm mong ước cho cuộc sống của dân chúng sớm trở lại bình thường và cho dân tiến bộ của quốc gia mạnh mẽ

TỰ DO

ĐIỆN VĂN CHÚC MỪNG của Tổng Thống VN. nhân lễ kỷ niệm Độc Lập Mã Lai

SAIGON (VTX) 30-8.— Tổng Thống Việt Nam Cộng Hòa vừa gửi điện văn chúc mừng Quốc Vương Syed Putra Ibni Al Marhum Syed Hassan Jamalullail Yang Di Pertuan Agong, nhân dịp kỷ niệm độc lập (Mec-đê-kai) của Liên Bang Mã Lai, cử hành vào ngày 31 tháng Tám.

Trong bức điện văn, Tổng Thống Việt Nam Cộng Hòa chúc mừng Quốc Vương Yang Di Pertuan Agong và Hoàng gia hạnh phúc và dân tộc Mã Lai thịnh vượng.

CHIẾN SĨ đọc báo nào ? — NHẬT BÁO TỰ DO Tại sao ?

— Chỉ có Nhật báo Tự Do theo sát cuộc chiến đấu của các bạn trên núi cao, trong rừng sâu, nơi bùn lầy, ngoài biển khơi, từng ngày, từng giờ, từng phút.

Chiến sĩ đọc và cổ động NHẬT BÁO TỰ DO

HOAN NGHÊNH QUÂN ĐỘI GIỮ AN NINH TRẬT TỰ

(Xem tiếp trang 5)

Hành quân tại Kiến Phong loại 38 VC.

- Thông báo ngày 30-8 : 38 V.C. bị giết đếm được xác, 7 tên khác bị bắt sống, 11 súng bị tịch thu.— Lực lượng chính phủ thiệt 6 người tử trận, 16 bị thương, 1 mất tích, 2 súng thất lạc, 3 hư hại.

CAO LÃNH (VTX) 30-8. — Theo thông tin viên Việt Tấn Xã Kiến Phong, 36 Việt cộng bị loại gồm 29 tên chết và bảy tên bị bắt, trong cuộc hành quân « Đức Thắng 42 » tại rạch nay vào hôm 29-8. Lực lượng hành quân tịch thu Việt cộng năm súng trường, một súng lục, ba quả mìn cố sát kì, 40 lựu đạn, nhiều đạn, tuyên dưa và 15.000 đồng tiền mặt. Ta có ba Bảo An viên bị thương nhẹ.

Cuộc hành quân này, do Tiểu khu

Thông báo của Tổng Nha Thông Tin

SAIGON.— Tổng Nha Thông Tin cho biết về tình hình chiến sự tại các tỉnh như sau :

Vùng I Chiến thuật

Tiểu khu THỪA THIÊN, Hành quân « Trường Sơn I » đã kết thúc Kết quả tăng kết : Bên ta có 2 chết, 4 bị thương. Về phía VC : 3 chết, một số đạn được và bắy chúng tỉ tịch thu, 3 cơ sở và 21 mẫu hoa màu bị phá hủy.

— Ngày 25-8, hành quân «Trường Sơn 3» tiếp diễn. Kết quả bắt tù binh Lực lượng hành quân hoàn toàn vô sự và đã phá hủy 2 cơ sở, 800 lít lúa và 17 mẫu hoa màu của địch.

Tiểu khu QUẢNG TÍN : Ngày 25-8, trong Chiến dịch Bình Chân, trong phạm đã yểm trợ một đại đội Biệt động quân trong cuộc chạm súng với Việt Cộng tại phía Tây Bắc Tam Kỳ. Kết quả : Bên ta có 2 chiến sĩ bị thương và chúng : Về phía Việt Cộng, chưa rõ tổn thất. Khi rút lui, chúng đã bỏ lại 1 tấn đeo lưng và nhiều tài liệu.

Vùng II Chiến thuật

Tiểu khu QUẢNG NGÃI. — Hồi 3g. sáng ngày 26-8 : một toán Dân vệ tuần tiễu đã chạm súng với Việt Cộng không có quân số tại nơi cách Sơn Tịnh 8 cây số về phía Bắc. Kết quả, bên ta có 3 bị thương. Về phía Việt Cộng 1 chết và 1 bắn 36 bị tịch thu.

(Xem tiếp 4 trang 6)

Một cuộc biểu tình lớn tại Saigon

Theo lời hô hào của ban Tổ chức tiền Đại Phật Thanh, sáng 31-8, tại Công trường Lam Sơn, trước Quốc hội đã có một cuộc biểu tình. Tham dự cuộc biểu tình này, người ta thấy có các đoàn thể sau đây: Phong Trào Liên Đoàn Đại Phụ nữ, Phong Trào Cách Mệnh Quốc gia, Liên đoàn công Cuộc CáchMạng QG Thanh niên Cộng Hòa, các Đoàn Lao Công, Lao Động, Lực lượng Thợ thuyền và dân các Phương. Khiêm ở Đô Thành.

Đoàn biểu tình có trung nhiều biểu ngữ. Người ta nhận thấy có mấy biểu ngữ sau đây :

— Xác nhận lập trường đối với chính sách của Chính phủ mình định trong bản Tuyên ngôn ngày 21-8-63.

— Tuyệt đối trung thành với vị Lãnh Đạo duy nhất : Tổng Thống Ngô Đình Diệm.

Các đoàn thể có đọc kiến nghị xác định lập trường như đã ghi trong hai biểu ngữ trên.

HÌNH TRÊN : Là quang cảnh cuộc biểu tình.

(Ảnh TH. NHÂN

TIN ĐẶC BIỆT CỦA Tự Do

Đảng và chính phủ cộng sản cuồng cuồng mở chiến dịch chống lại một cuốn tiểu thuyết

HÀ MINH TUÂN, MỘT NHÀ VĂN đã một mình tiến đánh đảng đoàn thống trị với cuốn VÀO ĐỜI

Tin của CÔ THÂN

Phụ trách trường hệ thống thông tin của TỰ DO tại miền Bắc et tuyến 17

Sau khi nhật báo *Nhân Dân* được lệnh của trung ương đảng và chánh-phủ cộng sản Hồ chí Minh mở đầu chiến dịch chống lại cuốn tiểu thuyết nhan đề *Vào Đời* của nhà văn *Hà minh Tuân* (1) các báo chí cộng sản khác ở Hà Nội cũng cuồng cuồng hùa theo chiến dịch này. Nhật báo *Thời Mới*, trong hạ tuần tháng 7-63 đã đăng liên tiếp trong nhiều số báo một loạt những lời đả kích của *Vào Đời*. Báo này bảo rằng những lời đả kích đó là ý kiến của

(Xem tiếp 3 trang 6)

(1) *Xem mục này của báo Tự-Do ngày 24-8-63 sẽ những số tiếp theo)*

(Tin bảo vệ hoạt động chính trị của các nhóm (chính) khách lưu vong)

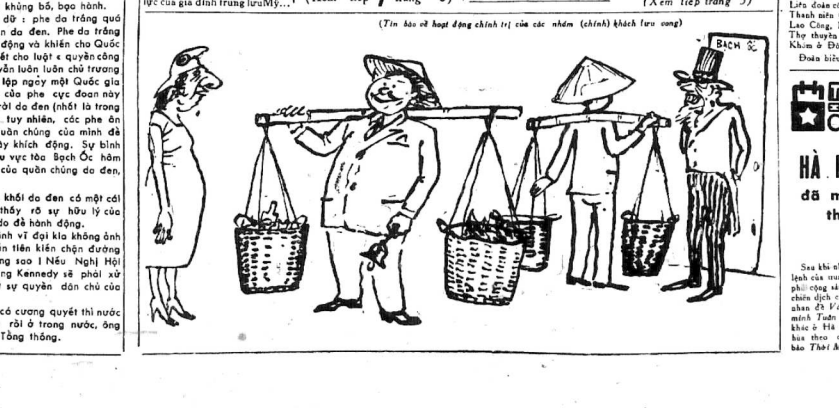

NHO LÂM NGOẠI SỬ

Nguyên tác của NGÔ KÍNH TỬ
Bản dịch của NGUYỄN HOẠT

670 NHO LÂM NGOẠI SỬ

Trương Tuấn Dân hỏi
— Như thế thì biết làm thế nào bây giờ ?
Vương Râu đáp :
— Tuy vậy tôi cũng có cách. Bác cứ để tôi về nói lại với cậu chủ tôi rằng con bác đi thì mà mạo nhận quê quán thì nhất định không được rồi nhưng trường thi ở phủ Phượng Dương bây giờ chính là do tiền của cụ lớn thân sinh ra cậu tôi bỏ ra để sửa chữa, lợp lại mái; vậy thì bây giờ thiếu gia cứ phái một người đến dự thi, thử hỏi ai dám không cho ?
Nó như thế là để khích cậu ấy thế nào cậu ấy cũng dùng hết sức để cho con bác đi thì bảng được đủ cho có phải mất tiền chạy chọt cậu ấy cũng sẽ cố làm.
Trương Tuấn Dân nói :
— Ông Vương Râu ơi ! thôi thế việc này xin ông cứ tùy tiện mà định liệu giúp tôi. Việc thành rồi thì nào tôi cũng xin tạ ơn ông.
Vương Râu đáp :
— Tôi đâu có cần bác tạ ơn ! Con bác cũng là cháu tôi mai sau nó thì đỗ nên người, mũ áo bánh bao, khăn vuông áo thung mà gặp thằng chú nó đây nó khẩu đầu làm lễ mấy cái là tốt rồi.
Nói chuyện xong, Trương Tuấn Dân đứng lên trả tiền mà cho cả hai rồi cùng đi ra. Vương Râu về nhà, hỏi bọn thằng nhỏ :
— Thiếu gia đâu rồi ?
Bọn thằng nhỏ đáp :
— Thiếu gia đang ở trong thư phòng.
Gã một mạch đi vào thư phòng, thấy Đỗ Thiếu Khanh liền bảm rằng :
— Chỗ bạc ấy con đã đưa cho cậu Ba Tang, cậu ấy nhận rồi. Cậu ấy rất mực cảm khích tạ ơn thiếu gia đã giúp cho cậu ấy tránh được mọi chuyện thị phi mà lại vuông tròn được đường công danh. Thực ra mặt nhưc thế người khác không ai dám làm.
Đỗ Thiếu Khanh nói :

NHO LÂM NGOẠI SỬ 671

— Chuyện ấy có gì mà đáng nói ! Chỉ cốt sao cho giữ được tình quen biết đi lại ngày thêm bền chặt thôi.
Vương Râu nói :
— Con lại còn một chuyện nữa muốn bẩm với thiếu gia. Chuyện này cũng giống như chuyện thiếu gia chu toàn cái chăn lâm sinh cho cậu Ba Tang, cũng giống như chuyện thiếu gia gánh vác việc dựng lợp lại nhà cho người coi sóc từ đường của cụ lớn.
Hiện giờ không chừng ngày nào, học viện sẽ mở kỳ thi, thì tất nhiên lại tìm đến thiếu gia để sửa sang trường thi. Cụ lớn nhà ta khi xưa đã bỏ mấy ngàn lạng bạc để lợp lại trường thi, như vậy rõ rệt là việc công ích cho mọi người, đã thế bây giờ thiếu gia đứng ra cho một người đi thi thì thử hỏi có ai dám không thuận không ?
Đỗ Thiếu Khanh nói :
— Học trò có chân đồng sinh thì tự họ đi mà thi chứ việc gì cần đến ta phải đứng ra cho đi thi ?
Vương Râu nói :
— Giá tỉ như con đấy mà có một thằng con, thiếu gia đứng ra cho nó đi thi thì liệu có kẻ nào dám nói nay nói nọ không ?
Đỗ Thiếu Khanh nói :
— Như thế thì còn nói gì nữa ? Ngay trong đám tú tài trong học giới ta cũng chưa từng thấy có kẻ nào xứng đáng bằng lũ tôi từ nhà này !
Vương Râu nói :
— Thế thì chính ông Hai Trương ở sau ngõ nhà ta đây có một thằng con đi học, tại sao thiếu gia không gọi cho nó đi thi một chuyến xem sao ?
Đỗ Thiếu Khanh hỏi :
— Nó có thể đi thi được chưa ?
Vương Râu đáp :
— Nó muốn đi thì nhưng vì không phải là quê ở đây sợ phạm tội mạo tịch nên không dám đi.

(Còn nữa)

Nhân Lễ Kính các Thánh Tử Đạo V.N.

(Tiếp theo trang 5)

Nếu hy sinh tính mạng vì lý tưởng quốc gia đã đáng cho toàn thể dân tộc hoan hô, cả tụng, sùng bái, thì chúng ta — người công giáo — phải có thái độ nào khi đứng trước anh linh hàng chục vạn chiến sỹ đã bỏ mình vì Đức tin, vì Thiên Chúa ? Cái chết kia là cái chết vì quốc gia, dân tộc thu hẹp trong giới của non sông, đất nước, nhưng cái chết nọ là cái chết vì Chúa tể càn khôn vì chân lý ngàn đời, vượt qua mọi cương giới, dân tộc và vũ trụ. Vì vậy cái chết của những Anh hùng tử đạo đáng cho không những một dân tộc, mà lại toàn thể giới kính phục, ca tụng, và noi theo.

Bác Sĩ
ĐẶNG - TRẦN - HOÀNG
Chuyên Trị : Bịnh Đàn Bà — Thai sản Hiếm muộn — Bịnh Mỡ.
Khám bịnh buổi chiều
501, Phan thanh Giản Saigon

MÁY ẢNH
o đủ các kiểu
o đủ các cỡ
Từ kiểu nhỏ xíu lớn bằng bao diêm cho Tê Em (Giá 175đ.) đến kiểu lớn cỡ 9X12 cho nhà nghề...
6 X 9 — 6X6 — 24X36
HẠ - LONG
73 đường Pasteur Saigon (gần Cinéma Casino)
Ông Nhơn

Trả lời Y-Học thường thức

Ông K.S. ở Đà Nẵng. — 1) Nếu bạn chỉ sắc dục và nằm nghĩ nhiều, đi đôi gió càng tốt. Dùng «Bellergal» mỗi ngày 4 viên và chích «Deanbolin» mỗi tuần 1-2 lần vào bắp thịt mông mỗi lần 20mg. 2) Nếu bạn hết thuốc là vì đã là một kích thích thần kinh, làm cho khó ngủ, váng đầu v.v. Nên ăn (tránh mến đồ tiêu và bưởi chiều cho nhẹ bụng và tắm nước nóng trước khi đi nằm, sẽ mau ngủ. Càng ngủ được nhiều càng tốt.

Cụ Đu sinh PHU ở Phan Rí. — 1) Đọc kỹ thư, rồi ấy ngài vì hoàn cảnh của cu. Nhưng biết làm sao được. Nhà nghèo bạnh trong. Đã là bài toán nan giải !... Trong 3 vị thuốc bổ trong thư, 2 vị : cẩu kỷ và mật ong có thể dùng được. Nếu mật ong tốt uống với nước cam hay nước chanh tươi thì lại càng tốt vì chanh cam có nhiều sinh tố nhất là sinh tố C. Bí nhiều đông nhiều cũng rất tốt. Cần dầu hôi (petrole), có người thậy người ta nói đến nhưng chưa thấy ai dùng và kết quả ra sao nên không dám phát biểu ý kiến. Về các món ăn bổ và tẻ tiêu, ta có thể dùng hột gà lần 11 ngày hoặc hột vịt lộn, đã đâu xanh bóc đem sanh, nhất là nhau đàn bà đẻ (placenta). Chỉ cần chọn người khỏe mạnh, vô bệnh tật. Để cái nhau vào 1 cái nồi hoặc xoong hay chậu nhỏ. Đun nước sôi đổ vào, lấy đũa khuấy độ vài phút (đũng bếp) gạn bỏ nước đi. Rửa như vậy 3 lần rồi lấy hàng giang treo như ta lấy bông hoặc khô mực. Đoạn chiên với nước mắm, nhỏ lửa như làm bít tết. Khi vừa chín tới, còn «lòng đào» sắt lát mỏng, bỏ vào khăn vải dày vắt lấy nước uống khi còn nóng. Bà có thể chiên với cà chua mà ăn cũng được. Nên dùng với ba chục cái (cả cu và cô em đều nên dùng rất tốt). 2) Nếu cụ bị ho nhiều thì nên dùng «Terpine Codéin» mỗi ngày 3-4 viên uống trước khi đi ngủ. Thuốc này rất nhưng rất hiệu nghiệm đối với bệnh của cu. Nên dùng thêm «Tubiterol» mỗi ngày 4 viên cho cụ và 3 viên cho cô em.

— Em Việt HOA ở Quảng ngãi. — 1) Nên đi cắt đỉ gió vệ sinh. Không đau mấy và mau lành không. 3) Lá tự thấm mãn dục mà không cần đến người khác tình, để lại làm dụng sức ngày hôm.

— Cậu Ngọc NAM ở Sg. Nên dùng «A vilon» mỗi ngày 1 «capsule 50.000 UI» và «Ephyral Roche» 1 viên 100mg.

— Ô. Trần Lê NGUYÊN ở Huế. Có lẽ vì bị ở hơi. Nên tạo 1 Ông thông hơi để hơi ở dưới bàn cô lối thoát lên cao.

Hộp thư Cơ sở báo chí và xuất bản Tự Do

Ô. Đỗ Nguyên Hưng, Trần quang Khải, Tân định (Saigon). — Đã nhận được thư ông đề ngày 26-8-63, cám ơn về những lời khen ngợi. Cuốn «Nhạc sĩ danh tiếng hiện đại» tập 2, ông Lê hoàng Long đã viết xong rồi, nhưng chúng tôi chưa thể in được. Tình hình xuất bản hiện nay phức tạp, khó khăn lắm.

Giới thiệu sách mới

Tự Do vừa nhận được giai phẩm «THẾ HỆ MỚI» in đẹp, dày 68 trang giá 15đ.

— SỐ HỌC ĐẠI SỐ HỌC đệ Ngũ của Nguyễn Đình Hàm. Sách in đẹp giá 35đ.

Xin cảm tạ các tác giả và ấn cần giới thiệu cùng bạn đọc.

TỰ DO

PHONG NGỨA.
CHÊ CHỐC, LỞ LÓI
GÂI TỚI ĐÂU
ĂN LAN TỚI ĐÓ.
Không phải thoa phết sơ sài ngoài da mà hết, uống :
GIẢI PHONG
SÁT-BỘC-HOÀN
ÔNG TIÊN
30 NĂM SÁNG LẬP
Hỏi các tiệm thuốc Hoa Việt SAIGON 228, Lê thánh Tôn
Nhà thuốc ÔNG TIÊN
Phủ Lâm — CHOLON
K.N.B.Y.T. số 3 ngày 9-5-61

Đàn NGANG Cung

NHỮNG BỨC THƯ TÌNH...

Những bức thư tình giờ của nhau,
Cầm lòng trao, gởi nép hoen nhàu.
Đêm đêm đọc kỹ tìm gầy cản...
Rất mực nên thơ trong mối câu.

Ái ân chốc mắm khách chung tình,
Một tấm lòng son khôi chứng minh,
Đên thuở răng long, đầu nhuốm bạc ?
Không dè câu chuyện quá linh tinh.

Người trai giữa nhân mộng mơ mộng.
Mộng mị giờ đây cũ quá trời.
Mặt lạch Đào-Nguyên dần chán ngấy,
Nên chăng với vật mầu duyên ôi ?

Ở đời thật tế còn trên hết,
Chung thủy rồi ra chịu đối phèo.
Cố thế, tôm hôn trai thế hệ
Gàng làm sao nổi nợ tình đeo.

Chàng ơi thảo vật, chàng lo tính...
Đâu phải rằng « qua » muốn nhọc nhem ?
Chết cái khoản « ngân » nhiều hơn dân
« Của chưa » hồ đề quyết không thèm ?

Ảnh, thy đổi lấy vài ghim bạc.
Bọc trăng từ xưa vốn thế thường.
« Bồn cũ sao đi sao lại mãi...
Mối lăn đời lại mối lên hương.

THẬP TAM-LANG

(Xem tiếp trang 4)

CHUYỆN TÒ MÒ QUỐC TẾ

Chỉ mất có một nghìn mà mua được cả « Một gia tài »

Cậu EdwardStanley Gibbons 16 tuổi, không thấy hứng thú cho lắm khi sắp phải vào làm việc tại hiệu tạp hóa phẩm của bố tại Plymouth. Nhưng cậu bé tập sự chế thuốc viên và thuốc tiên này được có nhiều thì giờ rảnh rang để theo đuổi sở thích riêng — sưu tầm tem.

Năm ấy là năm 1856, và lúc bấy giờ Stanley có được một cuốn sưu tập chừng 20 con tem gồm có con tem «Black Swan» (Huyền Ngã) một penny mới phát hành của Tây Úc Đại Lợi, và con tem «Sydney View» (cảnh Sydney) giá một penny của New South Wales.

Qua cái quầy bán hàng

Cậu bắt đầu trao đổi tem với bạn bè qua cái quầy bán hàng. Dần dần cậu khởi buôn bán tem (dưới đôi mắt hiền tử của ông bố), và vậy là hãng «Stanley Gibbons» một hãng buôn nổi tiếng và xưa nhất chuyên bán tem trên thế giới thành hình.

Chỉ trong vòng một hai năm gì đấy, hãng «E.S. Gibbons, Stamp Dealer», đã mở một văn phòng ngay trên lầu của hiệu hóa phẩm. Sau nữa, khi ông bố mất đi để lại sự nghiệp cho Stanley, Stanley liền biến tất cả cửa hàng của bố thành hãng buôn bán tem luôn.

Những chỗ trước kia chưng những lọ thuốc màu sắc rực rỡ thì sau đấy Stanley lại bày những con tem màu sắc rực rỡ cũng không kém.

Một hôm, vào năm 1863, hai thầy thủ đến cửa hiệu Gibbons, nằm giữa hai cửa rộng lớn ấy, với cái bị đầy những tem mà họ muốn bán.

Họ quơ số tem ấy tại một hiệu tạp hóa ở nhà thờ Cap Town, và lấy làm sung sướng bán hết cho Gibbons với giá 55 Anh kim (nghĩa là chừng 9.000 bạc Việt Nam tính theo thời giá).

Sau khi họ đi rồi, Gibbons mới sắp tem lên bàn để xem xét kỹ càng hơn và ngạc nhiên và thích thú khám phá ra rằng...

Tất cả đều là tem tam giác Mũi Đảo Vàng !

Có đến hàng ngàn con tem như thế, kể luôn cả những con tem in sai nữa, những contem tam giác «Woodblock» màu xanh lơ giá 1 penny và màudỏ giá 4 pence. Những tem «Woodblock» (nghĩa là «Khối Gỗ» vì trông xấu xí) ấy hiện nay giá cũng đến hàng ngàn Anh kim nghĩa là hàng trăm ngàn bạc Việt Nam.

Gibbons định giá mười pence một tá tem tam giác hoặc tám shillings 12 lấy. Còn những tem «Woodblock» thì giá bốn shillings một con. Sau khi bán hết số tem ấy Gibbons thu được một gia tài nhỏ nhỏ.

Gibbons xuất bản danh sách giá biểu tem đầu tiên của ông vào năm 1865 bán với giá hai pence. Sau đó Gibbons mới cho xuất bản những cuốn mục lục tem gọi là Gibbons Stamp Catalogues ghi lại tất cả những loại tem đã được ấn hành với giá cả.

Những cuốn mục lục tân tiến.

Ngày nay bộ mục lục ấy được xuất bản làm ba tập. Cần đối với bạn trẻ và những người chơi tem tổng quát thì có cuốn «Simplified» Whole World Catalogue chỉ có một tập một thôi.

Gibbons cũng có phát hành những cuốn sưu tập tem sắp ra làm 60 loại, trong số ấy có loại gọi là «Improved» trông nhỏ nhắn đã được sản xuất lần đầu cách đây một thế kỷ đúng.

Năm 1874, Stanley Gibbons lên Luân đôn và thành công trong công việc buôn bán đến nỗi chỉ trong năm 1890 không ông đã bán đến 25.000 Anh kim tem (nghĩa là chừng 5triệu bạc VNam) theo thời giá. Công ty mới này của Gibbons đặt trụ sở tại số 391 đường Strand, Luân đôn, một nơi đã trở thành trung tâm buôn bán tem, đủ loại lớn nhất thế giới.

Ở đấy cũng là trụ sở của toà soạn cuốn mục lục và tờ nguyệt san «Gibbons Stamp Monthly», trong khi đó thì tất cả những ấn phẩm của Gibbons và ngành tem thư đo một tòa nhà đồ sộ ở đường John Adam không xa đường Strand bao nhiêu phát hành.

Công ty Harmer Rooke and Company chuyên bán đấu giá tem, được đặt dưới quyền kiểm soát của công ty Gibbons vào năm 1959, và tháng 8-1962 một công ty mới tên là Stanley Gibbons Group, thành hình sau khi mua lại công ty buôn tem «Winfield» bên cạnh cũng đường Strand.

Tại trụ sở chính số «391» Gibbons Group tồn trữ được cả một số tem lớn nhất hoàn cầu trong đó có những con tem hiếm có và quý giá nhất nữa.

(Bài của James Wootson tài liệu Anh)

Phòng Mạch cổ truyền **BÙI-VĂN-THƯ**
Coi Mạch rất : Hen-Suyễn, Ho, Thận Suy, Tim Đau, Sốt Rét Ngã Nước (Chói nước).
Bán chẩn, Đơn hoàn, Nhơn Đạc.—Đàn Bà : Kinh nguyệt trồi sụt, khí hư huyết trắng, thấy khách đau bụng, thai tiền, sản hậu.— Con Nít : Cam, Sài-Kinh các chứng.
331/4a Đường Phan Thanh Giản — Saigon
(Gần vòng xe lửa cầu 5, đường 20 cũ đi thẳng vào)

MÒN MỎI...

(Tiếp theo trang 4)

Bây giờ, mấy cây thuống lại cắt lên cao rồi hạ xuống nhịp nhàng như lặng quên hết cả thực tại. Hết lớp giả cứngđến lớp đất cũ. Họ bỗ thống, lấy cuốc xới lớp đất mềm. Bây giờ họ làm việc có phần hăng hái hơn và đào đến lớp đất sét dẻo. Cái huyệt sâu thêm dần. Tờ chủ nhân Johannes chỉ cho thấy dần người lê nhà lên khỏi miệng huyệt. Một lát sau đầu người cũng lút mất mà chỉ còn thấy những xẻng đất hất vut lên và tung toé ra chung tỏ bọn họ còn đang hì hục đào.

Rồi huyệt cũng được đào xong. Bọn lính đưa tay kéo họ lên, bấy giờ họ ngồi thở dốc trên miệng huyệt.

— Việc qui gì mà một như chó ! Reijonen nói. Bây giờ mà có thuốc hút thì tuyệt.Bọn lính vội lục các túi, moc thuốc đưa cho đoàn tù. Họ nhồi im kéo từng hơi thuốc dài và lặng lẽng nhìn nhau khônghiểu mớ miệng. Gã cầm súng lục sắp sửa định nói điều gì rồi lại thôi, gã mũa mấy bàn tay rồi cũng rút thuốc ra hút.

Johannes thấy rõ các đám lửa đỏ. Bây giờ, mọi vật đều yên tĩnh, hàn thấy dạn dĩ hơn, và những nỗi lo ấu sợ hãi cũng biến mất. Phải chăng bon họ, cả tù lẫn lính sẽ cùng nhau về lại nhà ga ? Phải chăng huyệt này chỉ là một cái hố sâu đào thêm vào lòng đất ? Johannes nghe viên chỉ huy khẽ chửi thề. Tù và lính nhìn nhau. Reijonen nói :

— Chà, thuốc các anh ngon ghê ! Làm xong một công việc nặng nhọc mà được kéo một hơi thuốc như vầy thì khoái lạ ! Cám ơn các anh.

Bọn lính giao động, một người liền nói :

« Các anh đừng oán chúng tôi. Chúng tôi đâu có muốn làm như thế này, các anh đã nghe tòa xử. Có lẽ các vị xử án không giống những quan tòa bên kia và nên cần công lý cũng có khác hơn các nơi trên trái đất. Thôi. đừng oán chúng tôi, các anh nhé.

Các điều thuốc đã gần tàn. Mồ hôi cũng đã trở nên lành lạnh trên các tù nhân. Viên chỉ huy như sực tỉnh liền ra lệnh :

— Phạm nhân sắp hàng bên huyệt. Hàn đội hành quyết tập hợp !

Bây giờ, Johannes mới bừng hiểu rõ như có một tia sáng vừa rọi qua trí óc.

Không có đặc ân. Bọn lính sắp giết Ville và mọi tù đồng bọn. Hàn muốn ba ra cầu xin lay lục viên chỉ huy, chạy lại cứu anh Ville và đồng bọn. Nhưng hàn không cử động được và cũng không mở miệng ra nổi. Hàn chỉ có nước nhe và nhìn sự việc đang xảy đến.

Bây giờ, dưới ánh sáng trăng, hàn thấy các xạ thủ sắp hàng thẳng. Các tù nhân đều run run nhưng không phải vì lạnh. Giây phút cuối cùng sao đến quá gấp ! Phủ phàng và khủng khiếp làm sao ! Lạy trời xin hoãn cho 1 ngày ! Đào thêm một cái huyệt khác trong lòng đất giả cứng trước khi bước vào cõi vĩnh sanh. Lạy trời, xin nhủ lòng thương xót. Xin hoãn cho ít phút nữa !...

Viên chỉ huy hô to : «Nghiêm ! Thẳng hàng. Yên lặng... Phần đội, chỉ ý.Nhưng một lần nữa, hàng ngũ tù nhân lại xáo động có người lấy tay che mắt và co quắp lại như để tránh lần đạn, có kẻ lại ngã khuỵu xuống đất rên khừ khừ. Riêng ông già Reijanen vẫn đứng thẳng, bình tĩnh nhìn bọn xạ thủ. Ville cũng đứng thẳng nhưng lại lấy tay che mắt.

Viên chỉ huy gật : «Các anh không giữ họ đứng yên được một chập sao ? Trời ơi có thể mà cũng khó khăn lắm hì ? »

Ville hiệp lực cùng Reijonen nâm cô áo các bạn nằm dưới đất kéo dậy. Juvonen hỏi : «Tôi hát lên cho đỡ... hỉ».

Gã cất tiếng hát Reijonen hòa theo với một giọng trầm trầm. Bị âm điệu chinh phục và lôi cuốn, bọ hát đầu đầm chân theo nhịp đi. Cho đến những kẻ yếu đuối nhất cũng ca vang như thách đố.

Anh có nghe tiếng súng ầm vang nổ
Hãy mỉm cười và tin ở ngày mai.

Viên chỉ huy ra lệnh. Bắt đắc dĩ bọn lính từ từ nâng súng lên. Từ chỗ nấp Johannes lâm lét nhìn ra. Hàn cảm thấy mêm nhũn cả người không thể làm một cử động nhỏ dù cho mấy họng súng tròn và đen nhòm có chĩa thẳng về phía hàn. Có cái gì khó hiểu bắt nó phải ngẫm nghĩ : « Bây giờ, mình chứng kiến giây phút này dây ».

Một cánh cây đè lên lưng hàn không cử động được.Hàn chỉ còn có thể nhìn mà thôi. Nhịp điệu chầm chậm và giọng hát u trầm vang trong cánh đồng đầu hiu quạnh quế.Tiếng giày của bọn tử tù cất lên, dẫm xuống nghe rầm rập đều đều. Những họng súng lầm lăm không động giậy. Sự cầngthẳng của giây phút này lên đến tột độ Viên chỉ huy dơ cao tay lên làm hiệu. Các xạ thủ chĩa thẳng về phía những kẻ thọ hình, những nũi súng đen ngòm và vô tri giác. Những kẻ thọ hình vừa hất vừa dẫm chân, nhìn trực thị phân đội hành quyết như thách đố.

— Bắn !

Một tiếng lửa dài xẻ rasừc các lòng súng. Tiếng nổ của loạt đạn vang vang, lan tràn trên cánh đồng lầy, đội vào các đồi xa rồi vọng lại như ngon triền dâng lên bài bề. Johannes bỗng ngất lịm.

Một lát sau, hàn mới tỉnh. Chân tay lạnh cóng.Hàn cố lết ra khỏi chôm rễ cây một cách mệt nhọc. Hàn đứng dậy nhìn chỗ đất trước đó mấy phút ấy còn là một cái hố sâu, bây giờ đã thành một nấm mộ. Chung quanh, tuyệt nhiên không còn lấy một bóng người. Dưới ánh trăng mờ, dềng lầy và cả vừng vẫn im lìm và vắng vẻ.

Johannes khóc thét lên, ngã vật xuống ôm lấy nấm mồ và lấy tay cố moi lớp đất đã se giá lại.

Cái đêm hôm ấy quả thật là một đêm đầu Xuân.Những đêm khác, những cuộc vui đã kế tiếp dồndập thành năm rồithàng mười năm: nhưng phút giâyđã đến đã trôi qua rồi đã trở lại. Và giờ đây giây phút ấy lại tái hồi*.

Anh lão và đồng bọn vẫn nằm đây. Reijonen vẫn còn nằm chặt cái vỏ quợt trong tay. Người anh lão mang đôi giày đã dẫm nhịp những khi bước vào cõi chết, vẫn còn mang đôi vớ lem mới mà mẹ đã đan cho. Lão, người em út, bây giờ đã già nua lụ khụ, nhưng người anh thì vẫn ở lứa tuổi hai mươi.

Johannes cảm thấy bỗi rối nao nao. Lão vuốt mặt và nhìn bàn tay [illegible] Lão đã già mà anh lão thì vẫn còn trẻ vì đối với người anh thời gian đã ngưng lại từ lúc mà...

Lão phải chăng chôp mũi mà đã trở về với phút giây hiện tại. Không lẽo không còn sống đêm dầu Xuân năm xưa ấy nữa. Anh lão chỉ từ nơi vô hạn trở về và sau ba mươi năm trôi dằng dẳng anh hàng lại rồi sống một anh,

Tất cả đương nằm đây,yên lặng. Johannes trông chừng như họ sắp mỉm cười và nói với lão :

« Những phút giây đau khổ nhất cũng trôi qua như những giây phút thường tủi buồn và vui sướng, chiến thắng huy hoàng và thất bại chưa cay cũng đều là những đốm lửa ma trơi trong khoảng thời gian vô hạn. Chỉ có cái vô cùng vô tận mới thực tại và trường tồn»...

Bản dịch của
LƯƠNG TRỌNG MINH
Saigon Mùa Thu Quí Mão (1963)

Thuốc Bổ Tim Quảng An Hoà
TRỊ : Yếu tim, đau tim, mất ngủ, mệt bất thường, nặng ngực, hay chóng vánh chóng mặt, tim đập mạnh, ngủ hay giựt mình sợ hãi, chân tình suy yếu. (Có đề bán ở các tiệm thuốc Bắc).
Tổng phát hành : Nhà thuốc QUẢNG AN HÒA
169 Lê văn Duyệt Saigon KN số 328 ngày 12-7-63 đến ngày 11-1-64.

Ai có bịnh nhức mỏi, đau nhức khớp xương, ngừa lở ngoài da dùng thuốc :
Phong Thấp Quảng An Hoà
Tổng phát hành : Nhà thuốc QUẢNG AN HÒA 169 Lê văn Duyệt Sg. (Có đề bán ở các tiệm thuốc Bắc) KN số 329 ngày 12-7-63 đến ngày 11-1-64

Đừng để Run Sán làm khổ nữa ! Uống 1 chai thuốc SÁN LÃI TELMIN trừ Run Sán lãi Thật thơm ngon
Thuốc
SÁN LÃI
PHONG PHÚ
TELMIN
Thơm ngon, ngọt. Khỏi cữ ăn
Khỏi tẩy xổ. Uống bao nhiêu cũng được
278 BYT/GDP 20-6-63

Cam Sâm
Thuốc Cam Hàng Thiếc Hanoi
Trẻ ăn mau lớn, trừ sán lãi
Trẻ em MỒ HÔI TRỘM
uống Đại Bổ Chân Âm
Nhà thuốc THANH-XA
Chữa các bệnh trẻ con.
26 Ngô tùng Châu Saigon cửa treo 2 con Voi. KN. số 190

SỞI (BAN)
Nhà thuốc
THANH - XA
Chữa các bệnh trẻ em
Ngô tùng Châu Saigon 26 cửa treo 2 Con Voi
KN. số 192 30-5-63

TỶ LIÊN THỐNG NHỊ
VÕ VĂN VÂN
Trị lở lói chảy mủ, hôi thối
NƠI CÁC TIỆM THUỐC HOA VIỆT
TRONG HỘP ĐỰNG 2 THỨ THUỐC UỐNG VÀ XỨC

THUỐC TRỊ BỊNH ĐAU GAN
EUCHOL
KN 51/BYT-GDP 7-5-63
BỊNH ĐAU GAN YẾU GAN, TÁO BÓN NÓI MÊ ĐAY MỤN NỔI Ở MẶT
ĐẶC-QUYỀN BẢO CHẾ CỦA LABORATOIRES SANSON - PARIS
BÁN TẠI CÁC NHÀ THUỐC TÂY

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường

MÒN MỎI...

THƠ VÀ THI-NHÂN

(Tiếp theo trang 3)

Tình yêu và Tuổi xanh
Trên chặng đường lịch sử,

Chúng ta còn lại gì
Sau từng đêm thở dốc ?
Chúng ta còn lại gì
Sau màn sương nhiễm độc ?

Có phải một mùa Xuân
Không lời ca tình ái ?
Có phải một đời tân
Trên hành tinh nào ấy ?

Chúng ta không còn xe
Dù là xe máy dạp
Chở tình nhân đi vá
Trên những giờ tan học

Trời cũng chẳng còn mưa
Chúng ta không còn áo
Dù là áo đi mưa
Để che dầu hoi dứa

Lá cũng thôi thay vàng
Thì còn đâu lá rụng ?
Còn đâu người phu đường
Những chiều say quét mộng ?

Có còn ai buồn chi
Dù nỗi buồn chẩu bâu
Còn đâu mái tóc thề ?
Còn đâu chàng phong nhã ?

Cũng chẳng còn đâu tốt cả
Con đường — lá rụng — người phu.
Em — mùa Xuân và hoi thở
Tôi — con tim... rồi cỗ sử phai mờ.

MINH ĐƯỜNG

LỜI BÀN CỦA VŨ HOÀNG CHƯƠNG

Nữ sĩ MỸ LINH lần này đổi bút pháp, dùng 1 thể thơ tương đối «tự do» hơn thể «thơ mới 8 chữ». Cảm-hứng khá đẹp và rất «người».

Bạn MINH ĐƯỜNG, với thể thơ «ngũ ngôn, gần cổ phong hơn Đường luật, cũng giải bày được nhiều thắc mắc suy tư ; Rải rác trong bài, không biết những câu tự nhiên mà sâu sắc. Đoạn cuối cùng phá thể «ngũ ngôn», cho người đọc một cảm giác giải thoát, tuy giọng thơ còn phảng phất buồn.

Đàn ngang cung

(Tiếp theo trang 2)

Tin Trung Cộng khuyên dân tự thiến

Kể từ tập sản, đến ngày nay,
Tự hứa, còn mang có cái này !
Đức nối nhân tôi, cho Đảng, Bác,
Tổ tính đoàn kết, giữa, đồng, tây,
Đã phen, nhảy vọt, cùng đồng chí,
Lại lúc thì đua, khắp thăng ngày,
Thân Bác, vì không nhớ có nó?
Lấy đâu, tận tại, tới ngày nay ?

THỊ NỠ

Phạm nhạm nhân mặc giả gái được rất chung buồng giam dân bà, bị tố cáo.

Bẩm ông Giám Thị, Bẩm quan tòa :
Thị Nở, con này, nó hóa ma.
Chung chạ, y như phường đực rựa:
Nói năng, không giống khách quân thoa
Ba tòa, quan lớn, xin coi lại,
Mấy chị em tôi, tạm tách ra,
Hay cảnh tù đày, đơn chiếc quá?
Nên đem vít bướm, ở cùng hoa

ANH HỐT RÁC

NGU

Đêm qua bị vợ mắng «đồ ngu»
Và nhiếc «đồi anh thiệt bú dù»
Ro rỏ «sút ngày trong xó bếp !
Việc gì cũng gọi : «Má thằng Cu»

Dòng giống con nhà «Sĩ» với «phu»
Mà sao ngu tối cách bốn xu
Để đời cứ xác như xơ mướp
Quần áo lang thang tóc rối bù

Tiếng tây bập bẹ ««lúy, moa, vu»
Chữ nho nhe nhẻ bộ «Tử thư»
«Quốc ngữ» còn sai dìa chính tả
Mỏ mồm là nói «thóc nhà Chu»

☆

Ngu tôi bà chẳng nên chê,
«Thời bình riêng dài ngu sĩ bọn người».
Cười ai đội đầu vô trời
Thương loài xe cát ở ngoài biển đông.

HẢI-ÂU-TỬ

(Tiếp theo trang 3)

risto có ở đây không ? Johannes vừa hỏi vừa run cầm cập, vừa kéo lê đôi giày, vừa chào như lời mẹ dặn.

Người ấy nhìn hắn một chập lâu rồi bảo :

— Đêm hôm tăm tối, mấy còn nhỏ thế này, đến bây giờ mà còn dám lang thang nơi đây à ? Không sợ chó sói nó ăn thịt hay bọn «đồ tể» giết mấy sao ?

Ôi chao ! Quả thật hắn sợ điếng hồn nhưng hắn cố mỉm cười rất lễ phép và nói :

— Tôi không sợ. Tôi mang thức ăn và vớ mới cho Ville Vuoristo. Mẹ bảo tôi đem đến đây. Xin ông làm ơn cho biết Ville ở đâu ?

— Ville Vuoristo ? à, à, qua biết một người có tên như vậy ở trong kho chứa dụng cụ, sau cái sân kia. Nhưng em ơi, Ville hiện nay không cần lương thực và vớ lên nữa. Hắn ở trong số bị hành hình và khuya nay thì... Thôi, đi đi, tốt hơn là em đừng về đi.

— Nhưng mẹ bảo tôi phải đem đồ nầy đến cho anh Ville Hân vừa nói vừa ức ức trong cổ họng.

Người lính trầm ngâm nhìn hắn Johannes dợi chờ và nhìn khẩu súng, mắt rưng rưng, e ngại.

Cũng với những cây súng như cái nầy mà xử bắn ai ngày ta bắn giết nhau. Johannes lại sực nghĩ : «Đúng là giờ phút ấy hắn lại nhìn khẩu súng. Hắn vừa mới nhìn chiếc cổn lồng. Thế mà giây phút ấy đã vụt qua.

— Được rồi. người mang súng lại nói, em có thể trao đồ cho Ville. Vào trong nầy với qua.

Hai người bước khỏi mấy khoảng cường rào, đi ngang qua sân nhỏ phía ga. Johannes ngó thấy kho chứa dụng cụ hóa xa. Cảnh nhà có vẻ tồi tàn và hiu quạnh, Johannes bỗng nghe rờn rợn. Tên lính gác trước cửa nói với người đi vào.

— Không ai được thăm tù nhân cả ».

— «Nó là con nít mà ? Không thể con nó như kẻ lớn được. Để nó mang thức ăn và vớ cho Ville đi,

Người tính gác nhượng bộ.

— Một thằng oắt con thì chả quan trọng gì. Thôi, cho nó tiếp tế cho Ville mặc dù bọn mình sẽ dời đi trong vài ba mươi phút nữa. Có leVille cũng cần nhiều thứ lắm đấy. Hãn phải đi xa, rất xa !

Người lính xô cửa.Johannes bước vào vẫn còn e dè sợ sệt. Độ mười hai người ngồi chồm hổm trên tấm vải dầu phủ lên nền nhà kho. Khi nghe cửabật mở, bọn họ giật nảy mình mở mắt thao láo ngó ra.Khi người lính đóng cửa lại, họ thở phào nhẹ nhõm. Một bóng đèn điện không chao không tầng treo lủng lẳng dưới trần nhà làm Johannes chói mắt, hắn nhìn. chẳng rõ gì cả. Một chốc.quen dần với ánh sáng hắn nhận ra những tấm ván phủ dầy bụi những cưa sỏ chân song sắtcao tít sát trần nhà; một gỏongchở hàng hóa lại nghiêng vào phía trường, một tấm vải bố trắng dầu mắc trên kèo. Một dòng cuốcxẻng ngăn ngang tronggóc.

Hắn nhìn bọn người lạnh công ngồi xổm trên tấm vải dầu Đây là Roijonen, bác chủ nhà bên xóm, đây chả Juvonen có thói quen vừa làm lụngvừa hát hò để cho công việc được nhanh chóng.

Chỉ hai người ấy là đứng tròn; còn bao nhiêu đều trẻ măng. Nhưng.anhVille ở đâu? à, à, có lẽ đương nằm sấp đằng kia, mặt úp xuống đất. Johannes nhận ra anh hảnahớ thấy đôi giầy do Heikki đóng. Không một người thợ nào đóng được kiểu giầy như vậy.ở đâu rồi nhìn cũng ra. Tuy vậy,hắn vẫn cất tiếng hỏi cho thậtchắc:

— «Anh Ville vuoristo có đây không ?

Ville nhỏm dậy. ngạc nhiên nhìn Johannes.

— Johannes. chi đó em ?

— Mẹ bảo em mang cho anh thức ăn và đôi vớ mới. Đây anh Johannes, trao gói đồ cho Ville.

Một gã bê loát choắt, đầu chuột mặt dơi. vừa lầm bầmvừa lấy tay che miệng :

— « Hứ, lương vớ thực, vớ với tất.

Người anh hắn, bác dỡ, nhìn em một cách kỳ dị. Chàng vụng sẽ mở lớp giầy gói, tính qua một lượt ở bành nú, miệng phó mach, đôi vớ len mới tinh mà mẹ chàng vừa đan xong. Mấy kẻ kia cũng xúm lại, hau háu nhìn đồ tiếp tế. Gã bê loát choắt lại lầm bầm :

— Bà mẹ quí hóa quá ! Coi, bà chăm sóc thằng Ville đến mức ! Nây em, em vẽ thưa lại với mẹ rằng Ville sắp đi bưu phẩm cho cây bạch cúc bây giờ đây nhé ! »

Mọi người nổi xung. đầy gã ra xa. Roijonen vừa quát rồi gã lại tiếp :

— Đúng mà. Ville sắp bị một trận «tế cứt tế đái».

Nhưng khóa ai tên thường Pii phà trò thô bỉ và nhạt nhẽo ấy. Reijonen phải đối gạo, gã mới chịu im nhưng vẫn lải nhải sau bàn tay che miệng.

Johannes vừa nhận rõ được sự thật phũ phàng. Hắn bắt đầu run. miệng đếm bộ cọp. Hắn cố trấn tĩnh. Hắn sợ bộ lộ vẻ khiếp nhược trước bọn tù nhân.Hắn gia vờ như không hiểu biết gì rảo trọi. Một lần nữa, một ý nghĩ vừa thoáng qua trong trí óc như một tia chớp: «Đúng là ngày bảy giờ, sự việc đã xảy ra. Chiếc gòn lật úp vào tường chiếc đèn rọi một bóng đen lên đôi giầy của Ville».

Bên ngoài những đường giây điện tín rên rỉ như thường nghe trong các nhà ga vắng ; xen vào đó cũng có những tiếng lớn man rợ nhung ngăn vang hơn bão hiệu Sáp ẽ giờ to. Bọn tù nhân lăng tai nghe âm vang nào nuốt đó.

— Giầy thộp kêu như vậy thì mai thế nào cũng có bão tuyết». Một người nói.

Gã bê loát thoắt lại lầm bầm sau bàn tay :

— Mai sắp có bão tuyết hả! Hề hề. hề hề, Đó ai biếtđược ngày mai ? Dưới ánh ty cùng có bão tuyết hà các bố ?

Tất cả đều nhỏ xung. Roijonen giống một bớp tai, gã ngã khuyt.

Đừng trước mặt người anh Johannes có sức nín thinh nhưng thâm tâm hắn muốn la thét lên vì sợ. Anh hắn có một vẻ gì kỳ quái, như cả tù nhân.

Và có một cái gì khủng khiếp trong giờ chờ đợi này ! johannes cảm thấy như vậy. hắn muốn cướp thở t Ville và đồng bọn nhưng hắn bất lực,

Trong giờ phút này hắn có cảm tưởng rằng mình bị đóng chặt xuống đất với nhữngchiếc đan giá buốt.

— Thôi em về bây giờ. Hôn mẹ hộ anh. nghe em?. Ville nói.

— Cảm thức ăn và vớ. Johannes lập bập trong miệng.

Vuoristo chia bánh và phó mách cho mỗi tù nhân một phần nhỏ. Họ ăn nhồm nhoàm và gã bê loát choắt thôi không cầu nhầu nữa.

Người anh cởi dây đẻ mang đôi vớ mà mẹ chàng vừa gửi đến. Chàng nhìn mấy ngón chân nhúc nhích phía trong đôi vớ, chạm rất nói với Johannes bằng một giọng thật nghiêm trang :

« Vớ rất vừa, và rất ấm. Mẹ khéo đan thật. Được mang đôi vớ này anh thích thú vô cùng. Tuy đã qua tháng tư rồi, nhưng về đêm trời còn rét tợn. Em xem nè, một viên đạn đã xuyên qua gót giầy, thế mà giầy không hỏng, mới cứ chớ ! Không phải giầy của Heikki chính cũng thì đã ăng mất gót rồi ! Quả là giầy tốt. Đáng lẽ anh cho lại em,nhưng không thể được. Bây giờ thì em nên về mau đi và an ủi mẹ, hộ anh ».

Lúc bây giờ, người anh ức ức lên sấp khóc thì cánh cửa vào kho ầịch mở. Một gióng cai vẫy ra lệnh :

— Đi ra hết. Mang theo cuốc, thuổng.

Mọi người đều tuân lệnh và uể oải đứng dậy. Có vài kẻ ngã khuyu. Ville Vuoristo mang vội đôi giầy rồi đứng Reijonen dở máy người yếu.

— Mau lên, lính đứng ngoài cửa hối giật giọng — mau lên ! vác cuốc và thuổng.

Một thứ bão nằng tuồnlệnh thúc đẩy tù nhân.Họ nhìn trực thị về phía trước, tay run lẩy bẩy. Họ chệnh choạng vào góc kho tìm dụng cụ ; rồi đi trở ra thành từng toán. Cuốc xẻng chạm nhau lạch cạch.

Ra ngoài rồi bọn lính bắt tù nhân sắp hàng và điểm diện kỹ lưỡng. Johannes luôn qua chân bọn người lớn cứ in quit chạy theo tìm Ville. Một tên lính chợt nhìn thấy và hỏi :

— Thằng nhãi nầy ở đâu ?

— Chuồn ngay đi.

Johannes chui ra sau nhà kho, dưới đường giầy thép đương rì rào trong gió. Hãn thoáng nghe một khẩu lệnh rồi tiếng chân rầm rập của đoàn người xa dần. Cả lính lẫn tù mất hút vào trong bóng tối.

Johannes ngồi lại chỗ cũ, không rên xi gì cả. Hắn chạy qua khoảng đất trống rồi ra sân ga. Chiếc đèn bão vẫn lắc lư trên đầu trụ, chỗ bê ghi một thứ ánh sáng vàng nhạt lẻ loi như từ một nơi xa xăm vô tận nào. Mọi vật đều vắn y nguyên như khi hắn đưng nơi đây. Nhưng bây giờ, giầy phải đó đã qua không bao giờ trở lại. Johannes đứng ngây ra. Một mối lo âu đương dày vò, tay rứt nó và một nỗi khiếp sợ làm cho hắn nghẹn ngào : Bọn chúng đã ép gần anh Ville của hắn đi mất rồi ! Hắn lăng tai và nghe thoáng như phía bên kia một đồng gỗ có tiếng cuốc xẻng chạm nhau. Hắn dẫm dầu chạy về phía đó. Hắn phải đến cầm tay anh hắn và lôi tuốt về nhà.

Hắn thấy một đoàn người mờ mờ thui thủi đi dọc theo đường sắt. Một số mang súng, một số vác cuốc thuổng. Họ quẹo ngang qua đường, bằng cầnh đồng tuyết, tiến ra phía đồng lầy. Họ đi khỏi xóm nhà bỉ tàn phá, chẳng sẩm đen thui.

Bạn ngày, nắng thắng 3 làm cho tuyết chảy miên ra, nhưng về đêm giá lạnh tạo thành một lớp cứng chưng không đủ dày để chịu nổi sức nặng của bọn người bước mạnh enãn ho lún sâu vào trong tuyết nên họ tiến rất chậm.

Còn Johannes chạy lóc thóc như thể nên bắt kịp nó để đàng

Quả thật là một đêm xuân. Mặt trăng trên vành vạnh chiếu qua làn mây xám mỏng, rảianh vàng yếu ớt xuống cảnh đồng vắng bao la.

Johannes chạy lúp xúp, nhọc nhằng và e dè như một chú chuột lắc. Hắn sợ lính thấy nổ súng vào đầu.

Đoàn người lại bên vạ sinh u tịch và trơ trụt.

Không ai dể ý đến cái bóng đen nhỏ xíu đương chui vào sau một đống rơ cây. Lính sắp hàng, súng lăm lăm trên tay. Viên chỉ huy rút khẩu súngđục ra khỏi bao, quay về phía tù nhân, ra lịnh :

— Đào đi, Đàolớp tuyết lên. Bọn tù hạ cuốc trên vai xuống cầm nơi tay.Gã bê loát choắt nói lên cười hắc hắcmột cách kỳ quặc,mấy người khác cũng phát ra những tiếng quái dản hay loạn chọng nhưmuốn tế xin. Tuy nhiên họ cũng mài miết đào, xúc tuyết vì lệnh cũ. viên chỉ huy như một ngọn roi quất vào đầu họ.

Bọn tù cuốc lên 1 vạc hình chữ nhật. Bọn lính lẹp xăng dưới nách đứng gác gần bên.

Ville và Reijonen lấy thuổng đào đến đất giả cứng. quay lại nhìn b n lính. Cũng có mấy người. thình thoảng đánh rơi thuổng cuốc ra khỏi bàn tay bất và ê ẩm. Làm xong công việc này tay họ chắc tê cóng lại hết.

Viên chỉ huy đứng dựa vào đống rẽ cây. Johannes nằm đó phía sau. có có thể xớ tới đôi giầy của y. Hắn nghe y lẩm bẩm :

— Ở hay, thiên hạ nhăng tay vào những việc quái gở thế nầy ?.. Toàn là máu !... Nhưng rồi y lại nhịp nhịp khẩu súng và hối thúc :

— Mau lên. đào nhanh cho chóng xong chứ !

Máy phạm nhân yếu. chỉ còn dủ sức đứng vững. cũng cố gắng xúc đất. Trước mặt họ viên chỉ huy là hiện thân của định mệnh khắc liệt. Ville và Reijonen cuốc, đào rất có phương pháp. Hai người bỗ xuống từng nhác đích xác và nhịp nhàng vì họ đã quen tay sử dụng các nông cụ. Mấy tù nhân khác có vẻ thị dỡn, dào xúc một cách ngượng ngập và vụng về. Tiếng xẻng, tiếng cuốc va chạm nhau không ngớt ngăn trên như một âm thoa.

Có một bác lính toan lại giúp họ một tay, nhưng viên chỉ huy ra lệnh buộc y trở về hàng ngũ.

— Bắt mẹ thật là khắc nghiệt, thế nầy thì cũng khó nói rằng đất mẹ niềm nở đón tiếp chẳng mình hi, Reijonen nói lũng bẳng trong miệng.

Johannes nghe Ville cũng nói :

— Cố lên, cốc bạn. Thành toán chắt việc nầy đi.Công tác cuối cùng của bọn mình đây.

— Đúng, hoàn thành công tác, chấm ngôn thường nhật của chúng ta đó. — Reijonen nói tiếp — nhưng nầy anh Juvonen, hãt lên nghe đi anh ! Đừng quên làm trồn bọn phản Cộ chứ !

Johannes đã từng nghe thấy Juvone nhát hồ cùng đoàn ngươi đào đất hay đống cuốc. Họ làm theo nhịp hát vang. Anh Ville thường nói với hắn rằng làm lụng theo nhịp như thế lại hoà khoẻ và nhanh. Thình thoảng họ phá lên cười khi Juvonen đương hết lại bịm vào vài câu nói của ý nhi. cùng có đôi câu hát mà họ không cho Johannes nghe.

Juvonen nhanh nhẹn leo lên đống tuyết và bắt đầu hát thơ chậm chậm.

Sống tranh đấu mà không sớn lao khổ
Chết huy hoàng mà không khuất phục ai.

(Xem tiếp trang 2)

Câu chuyện KHOA HỌC

(Tiếp theo trang 3)

nông hắn lên. Trong trận động đất ở Chí Lợi năm 1959,dầy biển cũng đã dội lên, gây nên một làn sóng khổng lồ trôi ào ào vào đất liền,phá phách nhà cửa, rồi kéo theo đi mất tiêu ! Hắn lăng tai và nghe thoáng như phía bên kia một đồng gỗ có tiếng cuốc xẻng chạm nhau. Hắn dẫm dầu chạy về phía đó. Hắn phải đến cầm tay anh hắn và lôi tuốt về nhà.

Hãn thấy một đoàn người mờ mờ thui thủi đi dọc theo đường sắt. Một số mang súng, một số vác cuốc thuổng. Họ quẹo ngang qua đường, bằng cánh đồng tuyết, tiến ra phía đồng lầy. Họ đi khỏi xóm nhà bỉ tàn phá, chẳng sẩm đen thui.

Ban ngày, nắng thắng 3 làm cho tuyết chảy miên ra, nhưng về đêm giá lạnh tạo thành một lớp cứng chưng không đủ dày để chịu nổi sức nặng của bọn người bước mạnh enãn ho lún sâu vào trong tuyết nên họ tiến rất chậm.

Còn Johannes chạy lóc thóc như thể nên bắt kịp nó để đàng

Quả thật là một đêm xuân. Mặt trăng trên vành vạnh chiếu qua làn mây xám mỏng, rảianh vàng yếu ớt xuống cảnh đồng vắng bao la.

Johannes chạy lúp xúp, nhọc nhằng và e dè như một chú chuột lắc. Hắn sợ lính thấy nổ súng vào đầu.

Đoàn người lại bên vạ sinh u tịch và trơ trụt.

Không ai để ý đến cái bóng đen nhỏ xíu đương chui vào sau một đống rẽ cây. Lính sắp hàng, súng lăm lăm trên tay. Viên chỉ huy rút khẩu súngđục ra khỏi bao, quay về phía tù nhân, ra lịnh :

— Đào đi, Đàolớp tuyết lên. Bọn tù hạ cuốc trên vai xuống cầm nơi tay.Gã bê loát choắt nói lên cười hắc hắcmột cách kỳ quặc,mấy người khác cũng phát ra những tiếng quái dản hay loạn chọng nhưmuốn tế xin. Tuy nhiên họ cũng mài miết đào, xúc tuyết vì lệnh cũ. viên chỉ huy như một ngọn roi quất vào đầu họ.

Bọn tù cuốc lên 1 vạc hình chữ nhật. Bọn lính lẹp xăng dưới nách đứng gác gần bên.

Ville và Reijonen lấy thuổng đào đến đất giả cứng. quay lại nhìn b n lính. Cũng có mấy người. thình thoảng đánh rơi thuổng cuốc ra khỏi bàn tay bất và ê ẩm. Làm xong công việc này tay họ chắc tê cóng lại hết.

Viên chỉ huy đứng dựa vào đống rẽ cây. Johannes nằm đó phía sau. có có thể xớ tới đôi giầy của y. Hắn nghe y lẩm bẩm :

— Ở hay, thiên hạ nhăng tay vào những việc quái gở thế nầy ?.. Toàn là máu !... Nhưng rồi y lại nhịp nhịp khẩu súng và hối thúc :

— Mau lên. đào nhanh cho chóng xong chứ !

Máy phạm nhân yếu. chỉ còn dủ sức đứng vững. cũng cố gắng xúc đất. Trước mặt họ viên chỉ huy là hiện thân của định mệnh khắc liệt. Ville và Reijonen cuốc, đào rất có phương pháp. Hai người bỗ xuống từng nhác đích xác và nhịp nhàng vì họ đã quen tay sử dụng các nông cụ. Mấy tù nhân khác có vẻ thị dỡn, dào xúc một cách ngượng ngập và vụng về. Tiếng xẻng, tiếng cuốc va chạm nhau không ngớt ngăn trên như một âm thoa.

Có một bác lính toan lại giúp họ một tay, nhưng viên chỉ huy ra lệnh buộc y trở về hàng ngũ.

— Bắt mẹ thật là khắc nghiệt, thế nầy thì cũng khó nói rằng đất mẹ niềm nở đón tiếp chẳng mình hi, Reijonen nói lũng bẳng trong miệng.

Johannes nghe Ville cũng nói :

— Cố lên, cốc bạn. Thành toán chắt việc nầy đi.Công tác cuối cùng của bọn mình đây.

— Đúng, hoàn thành công tác, chấm ngôn thường nhật của chúng ta đó. — Reijonen nói tiếp — nhưng nầy anh Juvonen, hãt lên nghe đi anh ! Đừng quên làm trồn bọn phản Cộ chứ !

Johannes đã từng nghe thấy Juvone nhát hồ cùng đoàn ngươi đào đất hay đống cuốc. Họ làm theo nhịp hát vang. Anh Ville thường nói với hắn rằng làm lụng theo nhịp như thế lại hoà khoẻ và nhanh. Thình thoảng họ phá lên cười khi Juvonen đương hết lại bịm vào vài câu nói của ý nhi. cùng có đôi câu hát mà họ không cho Johannes nghe.

Juvonen nhanh nhẹn leo lên đống tuyết và bắt đầu hát thơ chậm chậm.

Sống tranh đấu mà không sớn lao khổ
Chết huy hoàng mà không khuất phục ai.

(Xem tiếp trang 2)

Kế hoạch lập cư xá

(Tiếp theo trang 3)

5 cổ phần cho ông một khoản lãi hàng năm là 2.250 đồng (4500đx5). Tính như trên thì tiền thuê ông phải trả là 2.812,50đ một tháng.

5) Trường hợp Ông Năm. Vì ở tầng Năm, ông Năm có 5 cổ phần cũng cho ông một khoản lãi là 2250đ. một năm. Nhưng vì giá thuê hạ hơn ở tầng bốn nên ông chỉ phải trả thật sự có 612,50đ. một tháng, một khoản tiền hợp với tủi tiền của bốt cứ công nhân,tiền công chức, tiểu thương, hay sinh viên nào hiện sống ở thủ đô.

Lợi ích của sự chuyển nhượng cổ phần

Như đã nói ở trên, sau khi công ty thành lập được 5 năm thì sự chuyển nhượng hoàn toàn được tự do.

Chúng tôi cũng đã nói ở 1 đoạn trên rằng những người thuê nhà ở tầng nhất rất cực không những không tốn một đồng xu nhỏ mà còn được lãi là đằng khác. Nói cách khác những cổ phần ho chủ hữu có một giá vững chắc trên thị bản trường; nếu cần tiền hoặc họ có thể mang chứng khoán ra bán đề đồng nhất là vì chứng khoán đó có lãi chắc nên bao giờ cũng ở trên bình giá. Lấy tỷ dụ ông Một muốn bán 10 cổ phần của ông thì những cổ phần đó có thể mang về cho ông 15 hay20 ngàn, tức là gấp rưỡi hay gấp hai số tiền ông phải bỏ ra khi mua.

Trong trường hợp chuyển nhượng này, lợi ích là như sau : ông Một, là nhà buôn nên thường cần tiền mặt, do đó có tiền mặt. Và những người ở tầng trên có thể lợi dụng dịp may này để mua cổ phần và do đó giảm tiếp giảm bớt số tiền thuê nhà của họ đi.

Xin dẫn một vài tỉ dụ :

1) Như đã nói trên, người thuê tầng năm chỉ phải trả 612,50đ. thay vì 800đ. như ghi trong hợp đồng. Nhưng nếu biết lợi dụng cơ hội tốt mua thêm 5 cổ phần nữa thì ông ta chỉ trả có 425đ.

Nếu mua thêm 10 cổ phần, tức là nếu sở đắc hết thảy là 15 cổ phần thì ông ta phải trả 237,50đ tiền thuê hàng tháng. Còn nếu sở đắc hết thảy là 20 cổ phần thì tiền thuê nhà ông ở chỉ có 50đ. một tháng, mặt số tiền quả không đáng kể chút nào.

2) Bây giờ, chúng tôi xin lấy ví dụ một người ở tầng thứ nhì. Tiền nhàn ông nầy phải trả thực ra là 1050đthay vì số 1.500đ. như ghi trong hợp đồng. Nếu ông ta mua thêm được 12 cổ phần, tức là nếu sở đắc được cả thảy 24 cổ phần thì tiền nhà thực thụ chỉ còn có 600đ. một tháng. Và nếu lại mua thêm được 12 cổ phần nữa, tức là nếu chủ hữu được 36 cổ phần thì tiền nhà ông thực phải trả chỉ còn là 150đ. một tháng.

3) Một cần chúng cư như tả ở bài này chỉ vừa đề ở hay để bươn bán mà thôi, thành thử nếu có người nào muốn vừa ở vừa làm chuyện bươn bán, thời có thể mua cổ phần để được ở hai tầng : 102 cổ phần cho một cần gồm cả tầng thứ 1 lẫn tầng thứ nhì.

Như vậy thì chẳng ở, ông ta sẽ phải xuất một số tiền là 102 ngàn đồng, và tiền thuê một tháng trong 4 năm đầu sẽ là 4500đ. Sau đó số tiền nầy sẽ giảm xuống còn có 675đ một tháng, vì 102 cổ phần nầy khi đó sẽ mang lại một số lãi hàng năm lên đến 4500đ.Mà tiền thuê nhà như ấn định ở hợp đồng thuê mướn vẫn chỉ là 54000đ (45000đx12) mà thôi. 675đ 1 tháng thật quả không đáng kể đối với cái nhà bươn. Tuy vậy, nếu người nầy không cả muốn trả tiền đó thì ông ta chỉ cần tìm cách sở đắc thêm 18 cổ phần nữa là đủ.

Cư năng giáo dục : Hình thức mua bán cổ phần như vừa trình bày tuy có mới lạ đối với người ViệtNam nhưng chung quy nó cũng không khác thể thức sang nhà, sang phố như vẫn thường áp dụng trong nước. Ở cả hai trường hợp, tiền xuất lúc đầu nhiều thiểu thuế ít, mà trái lại nếu xuất ít thì tiền thuê sẽ nặng. Duy có điều thể thức sang nhà, sang phố là một thể thức bị luậtcấm là một tệ đoan chỉ làm lợi cho chủ nhà vì khi người thuê đọn đi và cho người đến thay thế người thứ nhất hoặc người thứ nhì phải nộp cho chủ nhà một khoản tiền nhiều khi tương đương với một năm tiền thuê.

Hình thức chúng tôi chủ trương không mác tệ đoan đó. Ngoài ra, nó còn một lợi ích (không kể việc giảm tiền thuê sau 4 năm đầu) là giúp người dân làm quen lần hồi với thể thức mua bán trên phiếu ở thị trường chứng khoán. Trong phạm vi bài này, chúng tôi không thể đài dông nhưng cũng phải nói rằng thể thức đó rất cần cho bất cứ 1 chế độ kinh tế nào cần tôn quyền chủ hữu là thiêng liêng, và lại càng thiết yếu cho sự mở mang kinh tế của một nước chậm tiến muốn có ngày đạt được tới tự lập kinh tế.

Thể thức chúng tôi đề nghị còn có một lợi ích thiết thực nữa là tự bản hóa nhân dân. Chúng tôi nói «tự bản hóa» chứ không phải hữu sản hóa nhân dân, vì theo thể thức này thì mỗi khi xảy dựng vấn là tài sản của công ty xây cất. Thay vì chủ hữu một căn nhà thì người dân chủ hữu một số chứng khoán cổ phần trong một công ty bất động sản.Hơn nữa, sự tự bản hóa nhân dân được đặt ở dây trên một căn bản tuyệt đối bình đẳng vì người giàu nghèo đều có quyền ngang nhau trong sự mua bán cổ phần, và do đó giới tự bản không bị tách rời khỏi nhân dân ít vốn, ít tiền.

(Còn tiếp)

Ô. ALBERT EINSTEIN

(Tiếp theo trang 3)

Năm 1901, Einstein tốt nghiệp ở trường Bách khoa và cũng trở nên công dân Thụy sĩ. Đối với những sinh viên mới ra trường và có khiếu về Khoa học, thì ước mong của họ là làm thế nào có thể xin được một chân giúp việc cho một giáo sư đại học nhiều kinh nghiệm. rồi nhờ vậy, có thể học hỏi thêm những phương pháp của ông ta cũng lề lối khảo cứu khoa học. Einstein cũng muốn như vậy lắm,nhưng đơn xin đều bị khước từ.

Không xin được việc ở trường trung học vậy. Nhưng mặc dù có những thư giới thiệu nồng nàn, chẳng vẫn thất nghiệp.

Một hôm, một tờ báo đăng tin một giáo sư ở Schaffhouse cần tìm người kèm 2 đứa trẻ. Einstein nộp đơn và được chấp thuận ngay. Tuy phải làm việc nhỏ mọn nầy với một số lương ít ỏi, Einstein cũng cảm thấy an ủi đối phần. Hai đứa trẻ học chăng vẽ Toán và Lý hóa cũng quý mến ông thầy trẻ, và Einstein muốn dốc luyện cho chúng có một căn bản vững vàng về khoa học.Chẳng dạy theo phương pháp rỉ rả của mình và thấy rằng chính các giáo sư ở trường đã làm hư hỏng các hạt giống khoa học mà chẳng reo rắc. Vì vậy, Einstein ngày ý muốn được hoàn toàn phụ trách việc giảng dạy. Ý tưởng táo bạo nầy đã khiến ông chủ nhà bất bình. Và một lần nữa, Einstein lại thất nghiệp. Cũng cay đắng mà thấy rằng không phải chỉ riêng đối với trẻ con, mà ngay cả người lớn, kỷ luật đã làm cho các nhà giáo bị lệch lạc đến phần !

Einstein lại đi xin việc. Mặc dầu xuất thân ở trường Bách khoa và có quốc tịch Thụy sĩ, Einstein vẫn thất nghiệp. Phải chăng người ta đã không coi chẳng như một người dân chính cống mà chỉ là một cùng dân trên giấy tờ ?

Chỉ mới thì cũng phải có việc: một người bạn của Einstein giới thiệu chàng với ông Hirber, giám đốc Phòng Văn Bằng ở Berne. Văn phòng nầy đang thiếu một người thạo về các phát minh khoa học trong khi Einstein lại chưa có một kinh nghiệm nào về kỹ thuật cả. Nhưng sau một thời gian ngăn thử việc, Einstein được chấp nhận. Bổn phận của chàng là phải xét các bằng sáng chế : công việc này không phải là dễ, vì các nhà phát minh thường thường là các tài tử, không thể diễn tả tư tưởng theo thứ tự, rõ ràng.

Nhờ làm việc nơi nầy,Einstein được lĩnh lương hàng tháng 3.000 quan. Cuộc sống tương đối dễ chịu hơn khiến chàng nghĩ đến hôn nhân.Einstein cưới cô bạn cũ Mileva Maritsch, tuy nàng hơn chàng hai tuổi. Mileva là người cũ tự trường hợp tiền bộ, laithông biết cách sống hòa mình với các người chung quanh, vì vậy, gia đình Einstein không được hạnh phúc lắm. Ít lâu sau, hai người con trai ra đời, đúracon cả cùng mang tên Albert như cha. Einstein đã tìm lại được hạnh phúc bên hai đứa con khâu khỉnh.

Thời kỳ khảo cứu Khoa học

Sau nhiệm tháng ở Berne, Einstein thấy rằng các công việc tại phòng Văn Bằng càng ngày càng trở nên dễ dàng hơn. Vì vậy, ông có đủ thời giờ để tâm đến môn Vật lý toán học.

Tuy Einstein thích sống cô đặc, song không phải là ông không có cảm tình với các người chung quanh. Tư tưởng cởi mở của ông khiến ông có nhiều bạn. Sự vui đùa và sự chân bỉnh khiến ông luôn luôn vui nhộn và đầy nhựa sống. Nụ cười hiện ra trên môi làm cho mọi người phải chú ý đến ông. Người nào đã từng gặn Einstein đều nhận thấy rằng sự cười đùa của ông là một nguồn vui và kích thích, song đôi khi nó còn là sự chỉ trích nữa.

Hình như Einstein có thể gây cảm tình với bất cứ một ai, nhưng ông lại không thích đi tới sự quá thân mật có thể làm ông thiếu Tự do.Phải chăng sự thích sống cô đơn để hy sinh hoàn toàn cho khoa học và Nghệ thuật đã làm Einstein xa cách các bạn bè, trong khi nội tâm của ông lại có cảm tình với tất cả mọi người.

Vào năm 1930, Einstein đã phân tích cái trạng thái tình cảm đó như sau :

— «Vì tôi say mê sự công bằng và nhiệm vụ xã hội, nên tôi đã phạm vào một điều tương phản kỳ lạ khá quan trọng là tôi thiết sự hợp tác trực tiếp với mọi người. Tôi là một con ngựa thắng lấy yên cương. Tôi không phải sinh ra để làm việc với hai hay nhiều người. Tôi không bao giờ thuộc về một nước nào, người bạn nào mà cũngkhông thuộc cả về giađình tôi nữa. Đối với tôi đây đề không bao giờ cần tôn sống nếu phải và sự muốn kéo tôi về với bầu thân cảng tăng lên với thời gian. Sự cô đơn nầy không phải là không cay đắng, song tôi cũng không tiếc cảng chẳng có được cảm tình và sự thông cảm của những người khác. Chắc hẳn tôi phải mất một đôi điều, nhưng bù lại, tôi được tự do đối với tập quán, đối với thành kiến và dư luận của người khác, và sự bình yên của tôi không bị đặt trên một nền móng lung lay ».

(Xem tiếp trang 5)

THƠ VÀ THI NHÂN

Lòng người mẹ

(Cho mẹ của THÔNG)

Mẹ muốn níu thời gian trôi chậm lại,
Lắng tùng hơi con thở rất mong manh.
Thời gian trôi...
Con về đâu ? Đâu thế giới vô hình ?

Mi sâu chờ nặng
Đêm trường mông mênh...
Gió lênh đênh, hồn mẹ cũng lênh đênh !

Nghe vâng vẳng như con vừa gọi mẹ ?
Bừng tỉnh giấc, đau thương tan thành lệ.

Con ! Con ơi !
Sao bán bột mo tiên
Bên đèn khuya leo lắt ?
Con của mẹ, này mồi, này mắt !
Con của cha, này tính khí hiên ngang !
Mười bốn tuổi đầu ; còn xa lạ nghĩa trang,
Và chưa quên lớp học...
Chưa đầy tuổi trăng, còn xanh mái tóc ;
Tóc này xưa, tùng cành phượng rơi cỏi...

Con ở đâu, sao để mẹ u hoài ?
Đã vội ra đời ? Nỡ xa rời mẹ ?
Đêm vỉnh cửu mịt mù không nắng hé,
Nỗi lật nguyên, con vội chán kiếp nhân sinh ?

Gió lênh đênh...
Hồn mẹ cũng lênh đênh...
Leo lắt đèn khuya,
Ngập tràn nước mắt !
Cả vũ trụ âm thầm chờ tiếng thét,
Cánh Tử thần đã nặng mấy từng không.

Khóc khoái chờ mong
Con nói một lời.

Con ! Con ơi !
Con phải sống làm người,
Cho mẹ nguôn vui.

Dù tật nguyền,
Biền biệt những đêm trôi...
Đò-năng, những ngày buồn.

MỸ-LINH

Chẳng còn chi

Hơn một lần đi qua
Tâm tư còn bỏ lại
Đời điệu buồn xót xa
Một vài năm, vài bừa

Cùng một con đường này
Bao nhiêu lần lá đỏ
Bao nhiêu lần thu say
Ai đi rồi có nhớ ?

Một đêm buồn đi hoang
Một chiều dạo xử lạ
Dấu giày chôn dấu than
Cuộc đời đương mặc cả.

Là Anh hay là Em ?
— Chàng trai từng vuốt mặt
— Cô gái khóc từng đêm
Những ngày xuân dần vật

Là Em hay là Anh ?
— Những con người phá sản
Tương lai và tuổi xanh
Trong từng giây phóng đãng

Là Em cũng là Anh :
Những con người chân thật
Mang nỗi buồn phiêu lãng
Dưới vùng dương quê quặt

Là Em cũng là Anh :
Bọn người bị chối bỏ

(Xem tiếp trang 4)

CÂU CHUYỆN KHOA HỌC

NHỮNG CÁI KINH KHỦNG TRONG CÁC TRẬN ĐỘNG ĐẤT

● Những con số ghê gớm.— Những hiện tượng gây kinh hoàng.— Nguyên nhân các trận động đất.— Các vết nứt rạn, nơi dễ xảy ra động đất— Đợt sóng kinh hồn

Lại vừa có một cuộc động đất : đó là ở Nam Tư, tiêu hủy thành phố Skopje. Thành phố gặp sức chuyển động của đất, đã bị tàn phá, xụp đổ gần hết, và ngay những ngày đầu, người ta ước lượng có 10.000 người chết, hàng ngàn người bị thương. Động đất bao giờ cũng gây nên những cảnh tượng hãi hùng, và sức thiên nhiên ghê gớm ấy, hàng trăm trái bom nguyên tử nhiều khi không so sánh nổi.

Những trận động đất ghê gớm

Trong thế kỷ thứ 20 này đã có khá nhiều cuộc động đất gây ra những kết quả ghê gớm, mà chúng tôi xin ghi sơ qua như sau đây :

Năm 1902 động đất tiêu diệt thành phố SaintPierre ở Martinique, làm 30.000 người chết 1904, động đất ở xứ Miến Điện, Mỹ trông raThái bình dương Cựu Kim sơn và Los Angeles bị phá 50.000 người chết, 1908 Messine ở Ý bị phá, 100.000 người chết.Năm 1920 động đất ở Trung Hoa 100 ngàn người chết. Năm 1923 động đất ở Nhật 60.000 căn nhà bị phá hủy 145,000 người chết, và đẩy là con số kỷ lục. Năm 1959, Trí lợi bị 6 thành phố phá hủy và30.000 người chết. Năm 1960, động đất ở Agadir tại Marốc khiến hàng ngàn người chết, hàng chục ngàn người bị thương. Và vừa năm ngoái đây, miền Tây Bắc Ba Tư bị động đất khiến 200 làng bị phá, 20.000 người chết và bị thương. Và đến nay nữa là cuộc động đất tại xứ NamTư.

So với tất cả các thiên tai khác, như bão, lụt, hỏa diệm sơn, thì động đất là thiên tai kinh khủng nhất. Cái thiên tai động đất nằm ngay cạnh chúng ta, và luôn luôn đe dọa trái đất chúng ta đang ở.

Khi đất cựa

Trước hết, đây là cảnh tượng thông thường do một cuộc động đất gây ra. Ở Việt Nam ta, cũng từng có những lần động đất, nhưng vì ở xa trung tâm nên đất chỉ cựa rất nhẹ, trong nhà chỉ thấy cảm đối treo trên tường chuyển động một chút, vậy thôi. Nhưng nếu ở chỗ trung tâm chuyển động mạnh, người ta sẽ thấy gì ? Đây, một nhà địa cầu vật lý học đã kể như sau : « Tôi vừa bước chân ra ngoài nhà, thì nghe thấy những tiếng chuyển động ầm ầm, như muôn ngàn trái bom 1 ầm cùng nổ một lượt đâu đó.

Tôi hiểu rằng lúc đó là các lớp đá trong lòng đất đương rung chuyển mạnh mẽ, sức mạnh của sự rung chuyển ấy mạnh không biết là mấy trăm trái bom nguyên tử cùng nổ. Cái vỏ đè nặng vào lớp đá không còn đủ sức để giữ lại sức vận chuyển của lòng đất nữa. Lớp đá ở dưới vỏ trái đất giựt về phía bên này, rồi giựt về phía bên kia, loang loáng mau như chớp giựt, tựa như tôi đương ở trong một đoàn xe lửa mà đoàn xe ấy vừa đụng phải một đoàn xe khác chạy ngược chiều. Tôi cố bám vào tường, vào gốc cây, nhưng vô ích, sức rung chuyển của đất giựt rất mạnh làm cho tôi té đi, té lại mấy lần. Tôi thấy mặt đất du dưa như cái võng. Sau mấy lần té rồi, tôi bò dậy để lấy đà sống dầu tiên, tôi vội vàng chạy tới chỗ chắc chắn để bám chặt lấy. Hoàn hồn một chút, tôi nghe tiếng chuông nhà thờ đổ dồn kêu vang, và lấy làm lạ, nhưng lại nghĩ ngay rằng : đó là sức rung chuyển làm du dưa cái chuông và làm cho chuông kêu. Tôi bám chặt lấy gốc cây và chờ đợt sóng thứ hai của trận động đất.

Đợt sóng rung chuyển thứ hai này có một hậu quả khác, mặt đất không giựt mạnh nữa mà lại quay cuồng, và có những đá tảng từ bên trong vỏ trái đất phá vỡ đất mà ngoi mà bắn tung ra, thấy để sợ. Và ngoại trừ những tiếng la hết của người ta lại luôn luôn nghe thấy tiếng ì ầm ở dưới đất như thể có một đoàn xe lửa khổng lồ và vô tận đang chuyển bánh ở ngay cạnh mình...

Những đợt sóng trong đất

Nhà bác học đó đã nhận ra hai đợt sóng rung chuyển khác nhau của mặt đất.Tính ra thì đợt sóng rung chuyển đầu tiên chuyển đi trong lòng đất với một tốc độ ghê gớm, mỗi giây đi được gần 8 cây số, bằng sức nhanh một hòa tiễn để phóng vệ tinh, và nhanh hơn viên đạn gấp 8 lần ! Nhà bác học kia đã nói : « Thật là kinh khủng » Nhà cửa, dinh thự, đồi núi và con người thấy đều như những hạt cát trên một tấm thảm đương bị đập bụi ». Ấy là nhà bác học đó đã chỉ được dự vào một trận động đất nhỏ ở Mễ tây Cơ. Trong những trận động đất lớn, người ta từng ghi những khoảng rộng, đường kính tới 100 cây số, trên đó đất rung chuyển mạnh, rồi khắp trên khoảng đó, đá ở trong lòng đất bắn tung lên, hoặc không bắn tung lên, thì cũng giựt mạnh làm xáo trộn cả, có ngọn đồi bị sụt, có đồng ruộng nổ hiện ra, và có những giòng sông bị đổi hướng.

Nguyên nhân động đất

Nhưng tại sao lại có những trận động đất ghê gớm như vậy. Chúng tôi xin kể ra lý do của nhà vật lý học Albert Michelson, thuộc đại học đường Chicago. Ông đã tới cho sức vận chuyển quay trên của trái đất, Khi chúng ta cầm trái bom trong có dựng nước, mà quay trái banh soay trên mình, thì sức quay trên ấy tạo ra những năng lực bắt ngờ, tùy theo ở vỏ trái banh có chỗ nặng, chỗ nhẹ, và một năng lực chính là do sức ly tâm của vật quay. Trái đất cũng vậy có chỗ là biển có chỗ là sông, chỗ là núi, chỗ là đồng bằng; luôn luôn quay trên mình và vì thế có tạo ra những sức ly tâm và những sức ở bên trong lòng đất thêm nữa trái đất lại chịu sức hút của mặt trăng, sức hút ấy đã có thể vận chuyển được bao nhiêu triệu cây số khối nước biển, để dâng lên, hạ xuống làm ra nước thủy triều, thì tất nhiên cũng có thể có ảnh hưởng đến vỏ của trái đất. Chính vì những sức khác nhau ấy ảnh hưởng vào những chỗ mỏng mảnh trên vỏ trái đất,và gây ra những chuyển động. Một lý do quan trọng thứ ba nữa là vỏ trái đất càng ngày càng người dân, và người đi nên có thất vào, thành thử trong ruột trái đất gồm các chất đá và kim khí lỏng, luôn luôn có một áp lực mạnh đẩy ra ngoài. Chỗ nào vỏ yếu, thì áp lực phá ra.

Những nơi dễ động đất

Nếu vậy, thì những nơi vỏ trái đất yếu, là những nơi dễ bị động đất, nghĩa là các nhà bác học có thể biết được những chỗ đó. Có phải vậy không ?

Chúng tôi xin thưa là : đúng như vậy. Động đất thường xảy ra ở những đường nứt của vỏ trái đất, những chỗ yếu, và có những khe thông ra ngoài do các rặng của hòa diệm sơn.

Dưới đây là những đường nứt đó : thứ nhất, đường nứt ở dãy núi chạy dài suốt dọc bờ biển phía Tây Mỹ Châu, ở đó đã xảy ra các trận động đất ở Cựu kim Sơn, Los Angeles, Mễ tây Cơ, Chí lợi. Thứ hai, đường nứt suốt dọc Đại tây Dương, từ phía Bắc xuống phía Nam. Thứ ba là đường nứt từ Âu Châu qua Á Châu, đường nứt đó chạy qua Bắc Phi, Ý, Nam Tư, Hi lạp,Thổ nhĩ Kỳ. Ba tư, rồi Hi Mã Lạp Sơn,Miến Điện, suốt dọc quần đảo ở Indonesia cho tới Tân Tây Lan. Đường nứt đó đã gây những trận động đất lớn xảy ra ở Ma Rốc, Ý, Nam Tư, Thổ, Ba Tư, Bắc Ấn Độ, như đã kể trên. Một đường nứt thứ tư chạy theo dọc rặng núi từ Trung Đông, trỗ qua đất Turkestan ở Nam Nga rồi đi ngang lên phía Bắc Tây bá Lợi Á chính là do đường nứt đó mà hay xảy ra những trận động đất nhỏ ở Nga. Cuối cùng là đường nứt thứ 5, chạy suốt dọc Đông Á, từ Bắc xuống Nam, bắt đầu từ Bắc Nhật, chạy qua Nhật,Đài loan, Phi luật Tân rồi nối vào với đường nứt ở Indonesia. Đường nứt đó đã từng chuyển động và gây ra trận động đất kích khủng ở Nhật Bản, tại Yokohama và ĐôngKinh,năm 1923, từng giết145.000người. Việt Nam ta thật ra cũng ở vào chỗ hai đường Nam Ấgập nhau, nhưng đất đai ở đợcđầy Trường sơn bây giờ đã vững vàng.Khi xưa,khắp cao nguyên là những núi lửa, những núi ấy đã phun ra nhiều chất phun xuất thạch lấp đầy cả thành những cao nguyên, cao hơn 7 cây số. Và trong khi các núi lửa ở các đường núi trên thế giới hãy còn hoạt động, hoặc chưa yên hẳn, thì các núi lửa trên cao nguyên ta đã yên hẳn từ lâu đời lắm.

Những hậu quả kinh khủng

Ở trên, chúng tôi có nói đến những đường nứt ở dãy đại dương, ở đó đất cũng rung chuyển mạnh, và sức rung chuyển nhiều khi rất ngược lên, dẫy nước lên cao, gây ra những làn sóng kinh khủng. Trong trận động đất ở Ma-Rốc, năm 1960, trung tâm điểm cách xa bờ biển gần trăm cây số, dẫy biển đã đội lên cao làm cho một khu biển

(Xem tiếp trang 4)

TIN KHOA HỌC

MÁY BAY, XE HƠI và thiết lộ xa điều khiển bằng vô tuyến điện

Tin PHÁP.— Khoa học điện tử càng ngày càng tăm lẫn vào nhiều lãnh vực hoạt động chuyên chở.

Ngày nay, ở các nước tân tiến, không ai tính chuyện vận tải đường biển hoặc đường sông mà không nghĩ đến việc bảo đảm an toàn bởi ra-đa. Các máy đò siêu thanh phân hướng, không những có thể dò xét các tàu ngầm, mà còn giúp cho nhận biết được địa thế dưới nước, như đá ngầm giải đất etc. hoặc bãng sơn. Riêng đối với giới thuyền chài, máy ra-đa rất có ích trong việc sử dụng để biết được nơi đó có bầy cá.

Trong các tàu bay, máy móc điện tử cỡ nhỏ hoặc chuyên thành « transistor », làm cho việc trang bị bớt kềnh càng và tiện lợi hơn, tỷ dụ ; công-pa vô tuyến, cao độ kế vô tuyến, máy tính vận tốc thực, độ cao và hướng di của tàu bay v.v... nhờ đó, hoa tiêu để dàng bắt liên lạc dưới đất và điềukhiển máy bay xuống mặt đất.

Phương thức điều khiển việc hạ cánh bởi cao độ kế vô tuyến của công ty T.R.T. (Vô tuyến Viễn thông. Vô tuyến điện khí và Vô tuyến điện thoại) sau khi đem thí nghiệm với phi cơ Caravelle và đạt thành công, khai mào cho ngành hàng không trong mãi nhiều triển vọng mới.

Chẳng bao lâu nữa, thiết lộ xa, đặt lên đường sắt là tự động di tới nơi đã định, không cần người điều khiển, trừ trường hợp cần theo dõi hoặc kiểm soát khi máy bắt đầu suy kém.

Về xe hơi cũng vậy, máy móc càng ngày càng thêm phần tự động : đèn bật tự động, máy điện tử vừa điều khiển tay lái, chân thắng, chân ga tăng giảm vận tốc, vừa điều khiển đèn pha, cốt v.v...

Trong ngành thiết lộ xa ngày nay, khoa học điện tử chiếm một địa vị rất quan trọng. Tại Pháp đã có 1 đầu tàu thiết lộ xa hoàn toàn điều khiển bằng máy vô tuyến điện qua các làn sóng điện. Khiến lực cơ này, không người cầm lái, chạy trên thiết lộ theo chương trình đã vạch sẵn, qua các trạm « ghi » xe lửa ở các ga phía bắc Paris ở Marseille Saint Charles và ở Dijon.

Thêm nữa, ở các công xa lửa quan trọng và dễ xảy ra những tai nạn nguy hiểm,ngày nay đều có đặt máy vô tuyến truyền hình để những người gác công, có thể kiểm soát tàu qua lại, điều khiển tay ghi và chỉ dẫn đường cho tầu chạy.

KẾ-HOẠCH LẬP CƯ XÁ

còn có thể « tư bản hóa » nhân dân

✱ Nhiều ích lợi về kinh tế và giáo dục.

Bài của NGUYỄN NGỌC HỒ và NGUYỄN NGỌC PHÁCH

LTS.— Trong Phụ trương số chủ nhật trước, hai tác giả đã đề nghị thành lập khu cư xá, với sự góp vốn của nhà nước (mà nhà nước sẽ rút vốn ra được ngay) và với tiền vào của của các người vào ở trong cư xá ấy. Đề nghị ấy rất tiện lợi vì còn thêm những điều trình bầy dưới đây.

Như đã nói ở một đoạn trên, người sống trong cư xá này vừa là người thuê nhà mà đồng thời cũng là chủ nhà vì có cổ phần trong công ty, do đó sẽ được lãi vì những hoạt động của công ty.

Tư bản hóa nhân dân

Sau 5 năm, tức là sau khi chính phủ rút vốn được hết số vốn khởi thủy, công ty sẽ đổi hình thức thành công ty vô danh có vốn là 75 triệu đồng : 60 triệu của tư nhân (những người ở trong cư xá) và 15 triệu của chính phủ (tiền lãi mà chính phủ không rút vốn).

Lúc đó, trên nguyên tắc các mà chính sẽ ký danh người sở hữu thực sự chứ không phải ký danh vào sổ nhà nữa, và có thể được chuyển nhượng tự do.

Tuy vốn có thấu hợp trên nguyên tắc nhưng tư sản công ty không hề giảm sút vì vẫn gồm có ngân ấy bất động sản. Lợi tức hàng năm của công ty vẫn là 45 triệu như ở trên, nếu không phải là hơn vì công ty còn có những hoạt động phụ trội khác nữa. Với lợi tức 45 triệu này, công ty trích ra 5% dự trữ luật định, 5% tiết kiệm bổ buộc và 6,6% nội quy ước định tất cả khoảng 7 triệu rưỡi.

Nếu tiền trả lương nhân viên quản trị và các khoản chi khác có thể dài thọ bằng những nguồn lợi phụ bổ như khai thác hồ tắm, cho thuê nhà chứa xe, trụ sở câu lạc bộ, rạp chiếu bóng, nhà hàng bách hóa, nhà bưu điện, cảnh sát cuộc, tiệm ăn bình dân, sân quần vợt thì lãi thuần của công ty là 37,5, triệu đồng. Tổng này xét ra cũng không có gì là khó thực hiện vì sau 5 năm thì phí tổn quản trị rất ít. 75.000 cổ phần chia nhau một số lãi 37, 5 triệu. Mỗi cổ phần do đó sẽ lãi 500đ tức là lãi 50%. Sau khi khấu trừ thuế lợi tức 100% thì mỗi cổ phần còn được thu về 450đ.

Mấy tỷ dụ cụ thể

Bây giờ,xin quý vị hãy cùng chúng tôi trở lại trường hợp mấy ông Nguyễn văn Một, Hai Ba, Bốn, Năm tức là những người ở các tầng 1, 2, 3 ,4,5 trong cư xá,

1) Trường hợp ông Một : Vì ở tầng thứ nhất, ông Một có 90 cổ phần cho ông một khoản lãi là 40.500đ (450x90) Tiền thuê nhà ông phải trả hàng năm là 36.000đ (3000x 12). Vì chi không những ông không tốn một xu nhỏ mà còn được lãi 4500đ.

2) Trường hợp ông Hai : Vì ở tầng thứ nhì, ông Hai có 12 cổ phần cho ông một khoản lãi 5400đ (450x12) 1 năm tức là 5500đ như ấnđịnh trong hợp đồng thuê mướn ký với Công ty.

3) Trường hợp ông Ba. Vì ở tầng thứ Ba, ông Ba có 8 cổ phần cho ông một khoản lãi là 3600đ (450đx12) một năm, tức là 300đ một tháng Vì chi ông chỉ còn phải trả có 900đ tiền thuê nhà mỗi tháng thay vì số tiền 1200đ như ghi trong hợp đồng của Công ty.

4) Trường hợp ông Bốn. Vì ở tầng thứ tư, ông Bốn có

(Xem tiếp trang 4)

(Xem tiếp trang 4)

Cha đẻ ra thuyết nguyên tử và thuyết tương đối,

Ô. ALBERT EINSTEIN

đã làm đảo lộn hết quan niệm khoa học

(Tiếp theo)

May cho chàng,bài làm xuất sắc về toán của Einstein đã làm viên Giám đốc trường Bách khoa chú ý. Ông ta khuyên chàng nên theo học tại một trường khá nổi tiếngthuộc tỉnh Aarau, Einstein tự hỏi liệu nơi mình sẽ tới học có giống các trường ở Đức không ! Cái hình ảnh của kỷ luật xã hội còn nhiều khiến sự hãi nếp sống cũ và phân vân trước khi bước vào một nơi học mới. Bất đắc dĩ, Einstein đành phải nhận lời.

Khi tới Aarau, Einstein lại ngạc nhiên hết sức : tất cả các điều ước đoán của chàng đều sai hết. Nơi đây khôngcó điều gì giống các gymnasium của Đức. Tinh thần của thầy trò nơi đây khác hẳn : kỷ luật sắt không có, thầy giáo cố sao hướng dẫn cho học sinh biết cách suy nghĩ và tự lấm việc. Cảo giáo sư đều là những người cởi mở, luôn luôn tiếp xúc với học trò, bàn bạc cùng cho họ những lời khuyên bảo chân thành. Tinh thần học ở nơi đây đã theo đường lối dân chủ, thì phương pháp học cũng được cạnh cải theo sự tiến bộ. Học sinh được làm lấy các thí nghiệm về Vật lý và Hóa học, được xem tận mắt các máy móc các dụng cụ khoa học. Còn các môn học khác cũng được giảng dạy bằng cách cần cứ vào các dẫn chứng cụ thể, rõ ràng.

Ở Aarau, Einstein sống trong gia đình một vị giáo sư, và chàng thường đi tản bộ với 2 người con của ông này.Cuộc sống ở trường và nếp sống ở nhà đã khiến Einstein cảm thấy thư thái trong tâm lòn đều đặt. Chính tại nơi này mà chàng đã cảm thấy mình có nhiều khiếu về Vật lý,chứ không phải Toán học như chàng đã lầm tưởng trong bấy lâu nay.

Sau một năm theo học ở Aarau, Einstein đã ra và được nhận vào trường Bách khoa Zurich mà không phải qua một kỳ thi nào khác. Trường kỹ thuật này đã giúp cho chàng các sự hiểu biết căn bản về Vật lý và Toán học. Ngoài ra, vào các thời gió nhàn đối, Einstein thường nghiên ngấm các tác phẩm của Helmholtz, Kirchhoff, Boltzmann, Maxwell và Hertz.

Cũng chủ tâm đọc sách Vật lý, Einstein lại càng cảm thấy cần phải có một mực hiểu biết rất cao về toán học, Tuy nhiên các giờ toán ở trường đã không lâm cho chàng chú ý đến mấy, phải chăng tại giáo sư toán thiếu khoa sư phạm? Quả vậy, ông Hermann, Minkowski, giáo sư toán, đã không hấp dẫn được học sinh vào các môn số, rằng ông là một nhà toán học trẻ tuổi, nhưng lối lạc. Dù sau những ý tưởng về định luật toán học do ông Minkowiski đề cập tới cũng đã rạo rắc ít,nhiều vào trí óc của Einstein và giúp chàng phát triển về môn vật lý sau này.

Ở Ý, cơ xưởng của cha Einstein chỉ đủ mang lại một nguồn lợi nhỏ, nên Einstein sống nhờ vào tiền trợ cấp của một người trong họ. Hàng thắng chàng nhận được 300 quanThụy sỹ. Tuy món tiền này ít ỏi thực, song Einstein cũng phải có để dành 20 quan, hy vọng về sau nay, khi tốt nghiệp ở trường ra, chàng có đủ tiền xin được quốc tịch Thụy Sĩ. Vì sự dành dụm đó, chàng phải chịu cảnh thiếu thốn, và không hề biết sự xa hoa là gì. Ai đã là một sinh viên nghèo sống ở một thành phố hoa lệ, đều không khỏi cảm thấy sự thiếu may mắn của đời mình ! Từ thuở nhỏ, Einstein đã ít chơi đùa cùng những đứa trẻ trong phố, thế ngày nay, khi sống ở bậc Đại học nay chàng vẫn là một sinh viên đề đặt. Tuy vậy, không phải Einstein không có bạn thân, chàng hay tiếp xúc với Friedrich Adler. Anh chàng này là người Áo, con của một nhà lãnh tụ phe dân chủ xã hội ở thành Vienne và ông này không muốn cho con mình đình đáng đến chính trị, nên đã gửi Adler tới Zurich theo học. Einstein còn một người bạn gái rất thân : cô Mileva Maritsch người Hung. Cô này thường hay trao đổi bài vở với Einstein

(Xem tiếp trang 4)

Họ khai quật một ngôi mộ bên cảnh đồng lầy. Bao năm trăng đã trôi qua làm cho nấm đất sẽ ngày càng thêm trẹc phẳng. Lão già Johannes, một trong những người đào huyệt hiện nay — trước kia đã chứng kiến cảnh lấp mồ và đắp mả này.

Đã ba mươi năm trờiđằng đẳng, năm tháng đã trôi qua, cuốn theo cả ngày, giờ, giây, phút ?...

Khi cón trẻ nhỏ, Johannes thường đã quan tâm đến thời gian, nghĩ đến hình ảnh «thấp thoáng thoi đưa, bóng câu qua cửa sổ ». Không muốn hồi tưởng đến chuyện xa xôi, lão miên man ngẫm nghĩ. « Vấn lúc bây giờ, vẫn giờ phút này mình vẫn ở đây. cành cây này đương lay lắc, mình đưa ngón tay lên ngang mắt và uốn cong ». Rồi thời gian ấy không còn nữa, cái phút giây chính xác ấy thoáng qua và không bao giờ trở lại. Giờ đây lão đã trở nên một cụ già lão đã thấy thời gian trôi qua vô tận, và bỗ lão lại nơi đây mỗi lúc càng thêm già nua hơn trước.

Họ phải đời những xác chết dưới mồ về nghĩa trang Công giáo. Mọi người lặng lẽ,hì hục đào. Johannes cứ miên man nghĩ đến cái đêm hôm ấy, đến giờ phút cách đây ba mươi năm, khi tới cái huyệt to rộng này được đào trong sinh lầy giá buốt. Lão còn nhìn thấy chòm rễ cây sót lại nằm mà khi xưa lão đã nấp phía sau, toàn thân run lẩy bẩy vừa nhìn mơ màng, lão vừa trầm ngâm : « Khi xưa, lúc bấy giờ tôi đã thấy và bây giờ tôi đương nhìn thấy...»

Thời gian đã trôi qua. Johannes thành một cụ già nhưng vẫn người anh của lão,người anh mà lão bất ngờ tìm gặp trong một khoảnh khắc năm xưa — đương nằm dưới mộ.

Họ bầy lên một lớp đất cỏ. Đến lớp đất sét mềm thì họ càng nương tay và cẩn thận hơn. Bỗng lưỡi cuốc chạm phải một vật gì khang khác, một mảnh vải thấm hiện ra lẫn lộn với đất. Họ lấy tay bươi nhẹ nhẹ, giải thoát những kẻ đã chôn vùi dưới huyệt.Họ gỡ lớp đất bám vào mặt, mũi và áo quần các tử thi. Đất bỡ nên không dính bằn đã kết thành một lớp phủ ngoài như khuôn đúc tượng, nay vừa động đến thì trốc ra từng mảng làm lộ hẳn những bộ mặt nhẵn và sạch. Dưới lớp,cỏ và băng đá đất sét đã giữ kỹ thì hài các nạn nhân còn tươi rói. Những xác người đó trở về dưới ánh sáng mặt trời y nguyên như lúc bị vùi dập xuống mồ từng mấy mươi năm trước. Các tử thi nằm sấp hàng trên miệng huyệt ẩo quần giây dép vẫn y nguyên ; dối với chúng thời gian không hề chuyển biến. Có những giây phút đã trở về. Mặt ông già Johannes mờthao lão. Nạn nhân lại tái hiện nơi đây ! Và anh của lão đây ! Chân còn mang đôi giày do bác thợ Hiskki đóng, đôi vớ chính tay mẹ chàng dan. Và người anh lớn vẫn còn là chàng trai của lứa tuổi đôi mươi, còn Johannes, người con út, đã già lọm khọm.

Đối với người anh, thời gian không hề chuyển tiến. Chiếc đồng hồ quả quít vẫn còn nằm trong túi áo, kim chỉ ba giờ, giờ mà...

Và Johannes hồi tưởng lại rõ ràng những giây phút xa xưa năm đó...

★

Nội chiến lan tràn... thân chết đã vung lưỡi hái làm cỏ những chàng trai trẻ. Người anh củaJohannes bị bắt cầm tù Nơi lều tranh học lòng trông nhớ người mẹ già bào hân mang phó sách banh mi và một đôi vớ len mới vào tận một xóm thôn xa lắc cho anh hắn

Johannes bơ vơ trên sân ga vắng ngắt. Hắn muốn khóc lên vì sợ hãi và vì lạc loài. Trời tối lâu rồi. Cảnh vật đều trơ trọi quanh hiu như thường lệ ở các ga nhỏ miền quên.Gần chỗ bể ghi, một chiếc đèn bão lắc lư trên đầu trụ hắt ra một vòng ánh sáng hơn, lờ mờ như tự một ngọi xa xăm vô định. Johannes lại ngẫm nghĩ : «bây giờ hắn ở đây hắn đã chứng kiến giây phút này và nơi kia chiến đèn bão le lói, chính là lúc bây giờ». Ve đêm ga vắng, không một bóng người, Nhưng anh hắn chắc ở đâu đây. Mẹ đã nói người ta áp giải tù nhân về ngũ ga này.

Và cón đận thêm rằng bọn lính không bắn con nít, tuy nhiên cũng phải cất mũ chào họ thật lễ phép.

Một bóng người, vai mang súng, từ trong tối đi ra. «Chắc đây là một người trong bọn họ » Johannes tưởng thế, rồi hắn bỗng phát sợ. Hắn cố làm ra vẻ bạo dạn chắc họ không thèm bắn con nít.

— Thưa, anh Ville Vuo-

(Xem tiếp trang 4)

VĂN NGHỆ QUỐC TẾ

MÒN MỎI...

Nguyên tác của PUAVO FOSSI (Phần Lan)
Bản dịch của LƯƠNG TRỌNG MINH.

NÓI HAY ĐỪNG

QUANH NĂM CHẲNG ĐƯỢC CHÉN TRÀ TÂU !

Người ta không biết đích xác loài chó có từ bao giờ và thủy tổ của nó là loài gì. Người ta cũng không biết loài chó có trước loài người hay loài người có trước loài chó. Mà chỉ biết rằng ở nơi nào có người là nơi ấy có chó.

Và cũng như loài người được phân chủng loài chó có nhiều giống : giống lông vàng, giống lông trắng, giống lông đen, giống lông đỏ ; có mỗi giống lại được phân biệt theo quốc tịch : chó Ta, chó Tây, chó Đức, chó Nhật v.v... Những dù là giống lông mầu gì (vàng hay trắng, đen hay đỏ) quốc tịch nào (Việt hay Pháp, Đức hay Nhật) thì chúng cũng đều có một vài đặc tính giống nhau là thích ăn bẩn hay cắn bậy và nhất là không biết đến tiêu chuẩn nào ở luân thường đạo lý cả.

Loài người đã có tiếng là ăn bậy, ăn tử bậc tỷ bậc triệu tới bậc đăng, bậc cấc, ăn của đút từ các đại thương gia, kinh doanh gian, cả những bề cùng đinh biết sác, ăn từ vàng bạc, châu báu, tới đất cát, dầu cặn v.v.nhưng dù có ăn gì gì... đi chẳng nữa, dù có ở gì gì đi chẳng nữa họ cũng không bao giờ dám ăn phân, nhất là phân người. Chỉ trừ cóCâu Tiên, thời xưa ở bênTàu vì lâm vào trường hợp bất đắc dĩ nên phải nếm phân củaPhủ Sai.Chứ không phải vì thích.Trái lại loài chókhông những ham ăn những của thừa thãi, những cái bẩn cái dơ, mà chúng còn thích ăn cả phân nữa. Phải nói ngay rằng giống chó ăn bẩn không phải vì đói hoặc vì mắc bệnh ăn bẩn : đã no rồi chúng cũng ăn. Trong 100 con chó thì có tới 99 con thích ăn phân. Bởi vậy chúng ta không nên lấy làm lạ, khi thấy người Việt Nam mình trong 100 người thì có tới 99 người ghét chó vì lý do nó ăn bẩn. Có lẽ chính vì thế mà kẻ nào ăn bẩn, người Việt chúng ta thường mắng là «ăn bẩn như chó».

Người mà không hiểu tại sao người Tây Phương, nhất là người Pháp không những không ghét chó mà trái lại còn rất yêu chó.

Tuy nhiên chúng ta đừng tưởng rằng giống chó thích ăn bẩn như vậy thì dở tồn cam, tồn gao đâu nhé ! Chúng thích nhưng người ta đâu có dễ cho chúng ăn ? Ở nhà quê thì đồng bào thường đành phần để bần rượng còn ở tỉnh thì đã có cửu tiêu, nên ít khi loài chó được thưởng thức món đặc biệt của chúng. Do đó chúng vẫn phải ăn cơm.Mà ăn cơm thì tốn gạo ; tốn gạo thì hại cho nền kinh tế quốc gia, trong khi chúng chẳng sản xuất ra được cái quái gì ngoài cái mà không người ta vẫn phải bỏ mất mà hốt đi. Bởi vậy chúng ta, cũng không lấy làm lạ khi thấy bọn Cộng sản chủ trương tiêu diệt chó, một chính sách mà trước đây nông dân ta gọi là «triệt để chó». Danh từ dùng lâm nhưng đầy ý nghĩa. Vì «triệt để chó» nghĩa là chó lâm, chó đến hết mức.

Có người cho rằng, cần bỏ không phải là đặc tính riêng của loài chó, vì loài người cũng hay cần bậy lắm. Tôi không phủ nhận điều đó ; nhưng xét kỹ thì nó mâu cần con người vẫn thua con chó.

chó là loài vật, chúng đâu có lương tri ? Bởi vậy chúng đâu có biết suy xét ? Trái phải chúng có răng nhọn để cắn thì chúng cứ cắn. Chúng đâu có tìm biết đến cái đối tượng mà chúng cắn ? Do đó tục ngữ ta có câu «chó cắn ma» là thế.

Không những chó hay ăn bậy mà chúng còn hay «sủa bậy» nữa. Người ta, dù có «mồm loa mép dải» đến đâu chăng nữa, thì cũng chỉ sủa đến hai ba tiếng đồng hồ là cùng. Chứ chưa có người nào có gan có sức sủa suốt đêm suốt ngày bao giờ, thế nhất lại là sủa không có lý do. Trái lại, loài chó thì sủa thật «sổ dách». Nhiều khi chẳng có cái gì đáng để cho chúng sủa cả mà chúng cũng cứ sủa.

Thật là khó chịu, nhất là lại có những con cắn chẳng rà cắn, sủa chẳng ra sủa, cứ nhâm nhanhâm nhẩn thật khó cái lắ lai. Bởi vậy người ta cũng không lấy làm lạ khi thấy nước Mỹ, một trong những nước dân chủ nhất thế giới cũng cần phải biểu quyết một đạo luật để cấm chó sủa từ 10 giờ đêm đến 6 giờ sáng, bất luận là chó chẳng sủa đúng hay sủa bậy.Ngoài hai đặc tính kể trên là ăn bẩn và sủa bậy chó còn là một loài :

Suốt đời lấy vợ mà không cưới
Quanh năm chẳng được chén trà tâu*

Nhự thế thì chúng còn biết gì mà phân biệt

Kể ra thì chó còn nhiều những tính khác nữa, chẳng hạn hay cắn nhỏ hót giỏi, luồn cúi giỏi, ăn tranh, ăn chặn,ăn hót giỏi v.v., nhưng xét kỹ thì loài người thường cũng có những tính nầy chứ không riêng gì loài chó.

—LƯƠNG NHÂN—

Học Anh ngữ phải có TỰ ĐIỂN ANH-VIỆT VIỆT-ANH
Lê Bá Kông + Lê Bá Khanh.

Ô. Albert Einstein

(Tiếp theo trang 4)

Ở Berne, ngoài thời giờ khảo cứu về Toán và Vật Lý học, Einstein còn để tâm đến Triết học. Vậy triết gia đã giúp ông học được các nguyên tắc đại cương của phương pháp luận lý, Chính phương pháp này cho phép các nhà bác học điền tả được những điều nhận xét trực tiếp thành các định luật rõ ràng.

David Hume, Ernest Mach, Henri Poincaré và Emmanuel Kent thuộc vào hạng các triết gia kể trên. Còn Schopenhauer Nietzsche khiến Einstein chú ý vì các vị này đã phát biểu được các tư-tưởng đối khi không cân thiết, đôi khi tối nghĩa, bằng các câu văn đẹp đẽ, gợi lên cho người đọc những cảm xúc, khiến cho người ta mơ-màng, suy-nghĩ, chẳng khác gì một người biết nhạc được thưởng thức vài khúc tiết tấu nhịp nhàng.

Tuy nhiên, David Hume vẫn là người được Einstein yêu thích nhất. Chúng ta đều biết rằng triết-gia Anh-cát-lợi này là người khởi xướng phương pháp luận-lý thực-nghiệm, và cách trình-bày suy-luận của ông thực là sáng sủa, phân minh.

Trong suốt 5 năm trường, từ 1001 tới 1905, các cố gắng tư tưởng củaEinstein đã mang lại kết quả : ông đã nghiên cứu và lập ra định luật liên kết thời gian và không gian. Elna tein trình bày «Tuyết Trong Đối» của mình trên tờ báo «Ký lý Annalen der Physik năm 1905, Ông đã để cập đến sự tương quan của năng lực và khối lượng bằng một phương trình lừng danh nhất của khoa học : E : MC2. Nói một cách đại cương, phương trình trên có nghĩa là năng lượng của vật chất thì bằng khối lượng nhân với bình phương tốc độ của ánh sáng.

Bài khảo cứu của Einstein đã làm cho nhiều người thắc mắc. nghi ngờ. Ở vào thời đó, ít người đó lường nổi sự quan trọng lớn lao của học thuyết Einstein, nhưng dù sao,thuyết đó đã cách mạng hóa quan niệm của con người về Vũ Trụ.

Thật là kỳ lạ khi sự khảo cứu đó lại do một người thư ký xoàng của Phòng VânBằng phê biện. Người ta vội mời ông giảng dạy tại trường Đại học Zurich. Chúng ta đều biết rằng ở các trường Đại học, trước khi trở thành một giáo sư thực thụ, ai cũng phải qua thời kỳ của một giảng sư đại học. Einstein nhận giữ chân này theo lời khuyên của giáo sư Kleiner.

Luật lệ ở trường đại học không bắt buộc sinh viên phải có mặt đầy đủ các buổi học, hơn nữa các bài do Einstein giảng dạy lại hơi cao quá đối với trình độ hiểu biết của sinh viên, vì vậy, rất ít người tới dự lớp học của Einstein.

Chân giáo sư môn Vật lý Thuyết của Đại học đường Zurich trống. Vì vẫn để chính trị, hội đồng quản trị đại học mời Friedrich Adler, giảng sư, lên phụ trách, nhưng Adler từ chối và nói :

— «Nếu có thể có một người như Einstein vào Đại học của chúng ta, thì việc gọi đến tôi thật là vô lý. Tôi thú thực rằng trình độ hiểu biết của tôi không thấm đâu với Einstein, Chúng ta không nên vì vấn đề chính trị mà không mời một người có thể làm cho mực hiểu biết ở Đại học cao hơn.»

Ở Vienne, năm 1909. Einstein được bổ nhiệm làm «giáo sư đặc cách» của trường Đại học Zurich.

Tuy bước lên một địa vị cao hơn trong xã hội, nhưng lúc nào Einstein cũng thân nhiên, vui vẻ. Cuộc sống mới này tuy khá hơn trước, song bà vợ ông vẫn phải chứa trợ các sanh viên để kiếm thêm tiền. Trước tình trạng đặt chất cơn eo hẹp, Einstein đã cố lân nói đùa như sau :

— Trong một thuyết Tương Đối của tôi, tôi đã đặt nhiều đồng hồ ở khắp nơi trong Vũ trụ, nhưng trong ta tôi thấy khó lòng có đủ tiền mua nổi một chiếc để đặt ngay trong phòng của mình ».

Thời gian sống ở Zurich thật là phẳng lặng. Hai ông bà Einsteincũng hồi tưởng lại thời sinh viên của mình tại noiđây và họ coi cái tỉnh nầy như một Tô quốc nhỏ bé,nhưng yêuđầu.

(còn tiếp)

THẢO LUẬN VỀ « XÂY DỰNG QUỐC HỘI PHÁP NHIỆM III »

BẦU CÁCH NÀO MỚI ĐÚNG ?

Phước Tuy ngày 25-8-1963

Kính gửi ông chủ nhiệm báo Tự-Do

Thưa ông, chúng tôi có 1 việc cần, nên kính bạn lòng đến quý ông vậy xin quý ông thử và mách giúp cho trường hợp như sau :

Chúng tôi một nhóm nông-dân nghèo kém hiểu ở xãPhước Hoà Long và Phước Lợi quận Đất Đỏ Tỉnh Phước Tuy.

Hồi 8 giờ ngày 24-8-63 tại xã Phước Hòa Long và 1 giờ tại xã Phước Lợi, có triệu tập một cuộc họp dân để hướng dẫn dân chúng học tập, chọn người bầu cử vào Quốc Hội pháp nhiệm III. Trong khi họp tập ông Trưởng đọc qua 3 tấm truyền đơn của 3 ứng cử viên, khi ông đọc xong bảo rằng, Đồng bào hãy bỏ phiếu cho người nầy, vì người nầy học giỏi, tiền bạc nhiều nên họ không ham tiền bạc địa vị, còn bỏ cho ứng cử viên kia thất học, không hiểu biết, không có tiền bạc địa vị, khi họ đắc cử họ sẽ ôm tiền đi mất mà bỏ đồng bào.

Theo sự xét đoán của chúng tôi, vì cũng thường nghe chánh phủ dạy, là cần phải chọn người nào có đức độ hiểu biết và thật lòng thương nước nhân dân. Chọn người như vậy có lầm lộn hay không ? Hay là bầu theo người ta đã hướng dẫn chúng tôi như đã nói trên ?

Nên sau cuộc họp tập nầy khiến chúng tôi rất hoang mang không biết chọn người như thế nào cho đúng ? Vậy yêu cầu quý ông vui lòng giải thích rõ để kịp thời chúng tôi xử dụng lá phiếu cho đúng đường lối của Chánh Phủ và làm trên nhiệm vụ Công Dân của chúng tôi.

Một nhóm Nông Dân 2 xã Phước Hòa Long, xã Phước Lợi.

Ký tên,

1 bổn gửi Bộ Nội Vụ nhờ chỉ dùm

1 bổn gửi tòa soạn Báo mách dùm

Nhân Lễ Kính Các Thánh Tử Đạo V.N.

(Tiếp theo trang 1)

Nhân dịp nầy,chúng tôi hân hạnh cùng quý vị thảo luận đề tài :

Các thánh tử đạo với quyền tự do tín ngưỡng, một vấn đề đã từng gây nhiều thắc mắc, nhất là trong hiện tình, lúc các quyền tự do dân chủ được nêu ra trong các bản tuyên ngôn nhân quyền ở khắp đây đó trong thế giới. Bởi vậy, lúc nầy, người công giáo cũng như công dân chân chính, cần phải sáng suốt thận trọng nhận định đúng ý nghĩa của khẩu hiệu «Tự do tín ngưỡng» để cương quyết tẩy chay ý nghĩa mập mờ mà bọn vô thần thường gán ghép, đồng thời nêu cao và thể hiện khẩu hiệu đó đúng với ý nghĩa chân chính hữu thần, và nếu cần, thì hy sinh vương máu để đòi hỏi, duy trì, bảo vệ tính thần « tự do tín ngưỡng đó, theo vết chân cha ông tự đạo của chúng ta...

1) Ý nghĩa « vô thần và sai lạc » trong khẩu hiệu «Tự do tín ngưỡng» :

Lịch sử cách mạng thế kỷ XVI cho chúng ta hay : chủ nghĩa vô thần đã được triệt để tuyên truyền, pho cập khắp nơi dưới những khẩu hiệu hấp dẫn mà «Tự do tín ngưỡng» là một! Theo thâm ý của bọn vô thần, «Tự do tín ngưỡng» là quyền, lợi tối cao, bất khả xâm phạm của cá nhân, gia đình và xã hội về phương diện tôn giáo : nghĩa là nhân loại được hoàn toàn tự do, không bị lệ thuộc, ràng buộc bởi những nghĩa vụ thiêng liêng đối với một thần linh nào, kể cả Đấng tạo hóa:

Họ được tự do sinh sống hoạt động,y như không có thần linh, không có Tạo hoá không có pháp luật nào trên họ ràng buộc... Cho rằng có Tạo hoá đi nữa, họ cũng vẫn có quyền tự do tín ngưỡng, nghĩa là có quyền muốn tin hay không tin, muốn tôn thờ Ngài hay không muốn cũng được ; muốn tôn thờ Ngài bằng cách nầy cách khác cũng là tùy quyền tự do của họ định đoạt.

Trong bài diễn văn đọc trước Quốc hội của một nước nọ,diễn giả cảm hứng lớn tiếng tuyên bố : Quyền tự do tín-ngưỡng của chúng ta bất khả xâm phạm, đến nỗi, nếu Thiên Chúa có hiện hình ra trước mặt chúng ta đây,' chúng ta vẫn có quyền hoàn toàn tự do khước từ Ngài ». Đó là quyền tự do tín ngưỡng trước con mắt của người vô thần. Theo thâm ý này, mỗi khi chính quyền công sản vô thần thực hiện ở nơi nào, tức khắc họ tung ra khẩu hiệu «tự do tín ngưỡng» Khẩu hiệu đó nếu có sức ru ngủ dược người dân đơn sơ chất phác, thì trái lại, không thể làm tiêu tan thắc mắc lo ngại của những người sáng suốt, thấu triệt ý nghĩa thâm hiểm ngụ trong khẩu hiệu đó..

2) Ý nghĩa hữu thần chân chính của khẩu hiệu « Tự do tín ngưỡng »

Sau đây là ý nghĩa hữu thần chân chính của khẩu hiệu « Tự do tín ngưỡng » theo hai phương diện « tiêu cực » và « tích cực ».

a) Theo phương diện tiêu cực : Tự do tín ngưỡng đòi hỏi cho nhân loại *quyền không bị cưỡng bách theo tôn giáo nào, thì dự công giáo hay Phật giáo, trước khi dương sự chưa nhận thức bằngchứng xác đáng bảo đảm chân lý khách quan của tôn giáo đó.* Chính vì muốn thực thi nguyên tắc tiêu cực nói đây, trong thư luân lưu ngày 16-6-1963 vừa qua, Đức Tổng Giám mục Giáo Hữu Saigon đã nhấn mạnh rằng : « Mọi người công giáo đều phải công nhận và tôn trọng nguyên tắc tự do lương tâm. Lẽ cố nhiên, Hội Thánh công giáo rất mong ước cho mọi người được ánh sáng Đức tin soi chiếu ...Tuy nhiên, Hội Thánh chỉ chấp nhận một sự tòng giáo tự do và chân thành. Đây là đường lối thực hành từ ngàn xưa của Hội Thánh đã được ghi trong Bộ Giáo luật : *Phàm người đã đến tuổi khôn chỉ được chịu phép rửa tội, một khi đã ý thức tính nguyện và đã học đầy đủ* (Kh. 752) Đây chính là ý nghĩa sự tôn trọng nhân vị theo giáo lý của Hội Thánh...»

b) Theo phương diện tích cực : Nếu trước khi chưa nàm được những yếu tố khả dĩ bảo đảm chân lý khách quan của một tôn giáo nào người ta có *quyền không bị cưỡng bách theo tôn giáo ấy*, thì trái lại một khi đã có đủ bằng chứng bảo đảm chân lý khách quan của một tôn giáo nào, người ta không có quyền tự do không tin theo nữa. Trong trường hợp nầy, không những người ta có quyền lợi, mà có nghĩa vụ tối cao phải tin theo. Quyền lợi và nghĩa vụ đó bất khả xâm phạm không một nhân vật nào dưới gầm trời có quyền làm khó dễ cho mình trong việc thực thi quyền lợi và nghĩa vụ thiêng liêng ấy.Vì đó là nghĩa vụ của loài thọ sinh đối với Đấng Tạo Thành.

Đó là quyền lợi tự do tín ngưỡng hữu thần và chân chính. Đó là quyền tự do tín ngưỡng mà các thánh Tông đồ, các thánh nhà minh giáo, các vị tử đạo đã vui lòng hy sinh đến giọt máu cuối cùng để đòi hỏi duy trì.

Kính thưa quý vị,

GiáoHội Việt Nam ngày nay hiện ngang hành diện với thế giới vì những chiến sĩ anh hùng của mình

(Xem tiếp trang 2)

CHUYỆN LẠ THẾ GIỚI

Một cuộc giải phẫu đổi bộ phận trái tim cho một thiếu phụ

REUTER 28-8— Các bác sĩ giải phẫu ở bệnh viện Lift đã thành công trong việc ghép hiện mạc của trái tim của người đàn ông đã chết cho một thiếu phụ.

Tim thiếu phụ đã ngưng đập 3giờ trong thời gian giải phẫu 22 giờ. Thiếu phụ nầy là bà Vivian Scott (Vaiant Scott) 38 tuổi. Sau khi giải phẫu, bà S-cốt đã;thở được nửa lại.

Cuộc giải phẫu nầy đã diễn ra ở trong lúc giải phẫu tim một tuần trước đó một nhóm 20 bác sĩ giải phẫu, chuyên tụ chống bịnh đau tim, bác sĩ và nữ y tá.

Tim bà S-cốt đã được lấy ở qua tim một người đàn ông chết vì xưởng ý của thân nhân và đã được đặt trong tủ lạnh.

Trong cuộc giải phẫu, tim bà S-cốt ngưng đập trong khi hiện mạc của bà được cắt ra để thập hiện mạc của người chết vào.

DU KÍCH CHIẾN Ở NÔNG THÔN

(Kỳ 49) Phóng sự của VŨ-BÌNH

Phải gài cho được cái thế để thắng sau cùng

Trước mặt chúng tôi là một cái hố chạy dài độ ba trăm thước. Trên bờ hố về phía chúng tôi có dựng lên một bờ rào bằng cây nhọn. Muốn qua bờ rào này phải đến cũng, vì chân rào và lòng hố đều cắm chông. Thấy việc bố trí ra chiều quy mô, tôi thăm dò ý kiến ông trưởng ấp.

— Nếu qua rào này thì đường nào có thể đi mau nhất khi mình lọt đầu xuất phát từ trong xóm.

Ông Trưởng ấp lắc đầu :

— Chẳng có đường nào là mau hơn cả. Chỉ phải đến cái cống kia mà thôi, và chỉ đi,vào những lúc tập trung kéo nhau ra đồng canh tác nữa mà.. Còn thì ít khi xái đến. Mới vừa dây thì có đoàn quân đội hành quân. Vì mình đông mà giặc thì không có hề hề chi trong cuộc hành quân, nên cảnh quân phía nầy đi rất yên tịnh. Vừa đi vừa hát cũng chẳng có thàng Việt cộng nào đông đến lông chân : cho nên đi cũng bình yên mà về cũng bình yên luôn. Ai nấy đều vui vẻ, hớn hở cho cái thế lực bất khả xâm phạm của cảnh quân nầy.

— Những kỳ Việt cộng đột nhập thì nó làm sao mà vượt qua rào nầy ?

— Nó đâu có vượt rào. Nó cũng đi ngả cổ lộ, cổ cửa, những phái qua cửa vất và mà thôi.

— Vất và là thế nào ? Nó, làm sao mà anh cho là vất và. Anh có nhìn thấy cách thức nó qua cửa rào không ?

Ông Trưởng ấp cười khẹc một tiếng dấp vội vẻ đắc chí :

— Tôi độ được câu hỏi của ông rồi. Chắc ông muốn cho rằng : Nếu tôi thấy thì tại sao tôi không bắn. Và nếu ở xa không thấy,thì tại sao tôi biết, phải không ông ?

Tôi đáp :

— Vâng ! Đúng vậy !

— Nếu đúng vậy thì tôi xin đáp cho ông thế nầy : Cái ấp nầy có nhiều phía địch có thể đến. Vì vậy mà tôi thường cho Thanh niên Chiến đấu tức trực tại địa điểm giữa ấp để tránh tình trạng ứng đối tình hình quá chậm khi phải đi xa vào một xóm nào. Cái hôm mà địch vào cửa nầy thì nó đã bị các ngựa gai cản. Sau ngựa gai là cửa rào gai có gài chốt chắc chắn. Thế là nó cột đây nó kéo, Ông bắt tại sao nó cột đây mà kéo không ?

— Tại sao ?

— Nó sợ mình gài lựu đạn. Bởi vì nó là tụi chơi lựu đạn giải trước mình gần mười năm cho nên nó sợ lựu đạn giải là phải lắm. Nó cột đây nó kéo như vậy là nó biết đề phòng. Thà chịu vất và một chút mà bảo đảm được con đường tiến. Cái đó mình khen cho nó vài điểm đi. Bởi vì cái nào nó biết thì nó nó biết. Chớ còn nó đã biết rồi mà cứ nói nó ngu thì sẽ vô đây mà ngu thế cho nó bây giờ.

Tôi đáp :

— Vâng ! Vâng ! Được rồi ! Rồi sao ? Nó đi thế nào ? Anh em đối phó thế nào ?

— Lần trước nó kéo không nổi cảnh cửa rào nên tụi tập trung hỏa lực bắn nó bị 9. hư ơng nó rất chậy. Kỳ đó là kỳ nó đi ít. Kỳ sau nó kéo đến đông quá và bố trí súng tự động hai bên. Nó lại giật banh cửa hết trọi nên chúng tôi rút chạy vào điểm tựa mà chịu. Những lần như vậy thì nên chịu thua cho rồi đánh chắc làm gì cho tốn thêm. Cho nên là cần tào đó có tác dụng không có giải lan trên tự do vào áp mà thôi, chứ cản giặc một cách tuyệt đối thì thứ thật với ông, là không thể nào được. « Du » gì cũng không cản được chớ đừng nói chi là « du kích chiến ».

— Nếu vậy thì các anh không có trù liệu sự chi để mà ngăn cản hay sao ?

— Trừ cái gì ông ơi ! Lúc nào ai mạnh thì nấy làm chủ động.Thì đu nấy hôm nay đây quân đội chính quy và Bảo an của mình đi rần rần, rộ rộ và cửa rào luôn luôn bố trống mà không có con ma nào đêm lẻo tới đây thì sao. Hại chi cái thứ đi ra đi vào nầy, chi ngăn cho bên nào gài được cái thế để thắng lợi sau chót của cuộc chiến tranh vệ phe mình, mà thôi. Vì ai thắng chót là kẻ ở thắng.Còn lai rai lốt đường nầy ấ mà,có khi thua có khi thắng biết đâu mà lường được.Theo tôi thì vậy, không biết ông nghiên cứu nhiều thì ông thấy như thế nào ?

Tôi đáp :

— Tôi bây giờ thì thấy đói bụng.

— Tôi cũng vậy ! thôi về.

(Còn tiếp)

CƠ SỞ TỰ DO
Đã phát hành :
NGHỆ - THUẬT NUÔI ONG
một cuốn sách về thực nghiệp rất giá trị của
NGUYỄN-VĂN-CƠ
Giá 25 đồng

CƠ SỞ TỰ DO
SẮP PHÁT HÀNH :
CON ĐƯỜNG SÁNG
cuốn tiểu thuyết độc nhất của nhà văn nghệ sĩ HOÀNG ĐẠO

SỐ 1.290

Anh nhằm lại mấy lần mà vẫn thấy cái tên hiệu ấy quá xa lạ. Lưu lại hỏi :

— Đồng chí viết báo mà đồng chí không biết Hoàng Y Lang hay sao ? Người ta bảo với em là ông ấy nổi tiếng lắm cơ mà !

Hào nói nho nhỏ :

— Có lẽ ấy là một vĩ nhân chưa được ai biết đến.

— Thế là làm sao cơ ?

Lâm như không nghe thấy, anh hỏi lại :

— Tên thật người ấy là gì ?

— Em không biết. À, có ! Người ta bảo ông ấy tên là ông Giáo Tường, người ở Kê Sặt tỉnh Hải Dương: Đồng chí không quen ông ấy hay sao ?

Hào lại lầm bầm :

— Giáo Tường... Giáo Tường... Kê Sặt... Hải Dương..

Rồi anh đáp :

— Tôi không biết, Ông ấy bao nhiêu tuổi ?

— Em cũng không biết nữa. Em chỉ thấy bảo là ông ấy ghê lắm.

Anh tò mò hỏi :

— Ghê là thế nào ?

— Ông ấy đương dẫu những người bị giam ở cái trại vừa mới dọn đi khỏi cánh rừng nầy đây.

— Phần động hay sao ?

— Chẳc thế.

Hào ngồi dậy, chỉ vào mặt người cán bộ trẻ tuổi và dọa :

— Anh là cán bộ mà sao anh lại học thuộc lòng văn thơ của phản động.

Mặt Lưu lúc ấy trơ như một cái thớt :

— Bài ấy chẳng có gì là phản động cả. Đồng chí chỉ cho em thế nào là phản động. Còn Giáo Tường phản động hay không là việc khác chứ, em cố định đồng gì với người ấy đâu.

— Thế làm sao anh có bài văn ấy?

— Một đồng chí coi cái trại giam ấy đọc cho em chép đấy. Còn nhiều đồng chí khác cũng chép nữa cơ. Ở trên này, ai mà chẳng nhớ nhà, nhất là những cán bộ, bộ đội quanh năm ngày tháng đi lêu têu như chúng em. Học được một vài bài thơ như thế, những lúc nằm khênh, ngâm nga lên nghe nó cũng đỡ buồn. Có phải thế không, đồng chí ?

Hào làm bộ suy nghĩ rồi mới đáp :

— Ừ, nghĩ ra thì cũng phải.

Lưu lại nói ngay :

— Nhưng đôi khi ngâm nga như thế cũng có hại.

Anh ngạc nhiên :

— Sao lại có thể có hại được?

Hân cười rất tự nhiên rồi đáp :

— Thì như đồng chí vừa nói đấy. Chẳng hạn như mình đang khoái chí ngâm nga bài vừa rồi mà không may gặp phải một đồng chí nào đang mót lập công, đồng chí ấy báo cáo với công an thì mình cũng phiền.

Anh vẫn chưa hiểu :

— Phiền thế nào được ? Mình cũng là cán bộ thì công an làm gì được mình !

Hân đưa tay lên vuốt tóc và đáp, giọng hơi bực :

— Khổ lắm ! Đồng chí làm nhà báo mà đồng chí không biết mánh khóe của bọn tù phản động. Chúng nó thường giữ liên lạc với nhau bằng cách đặt ra những bài vè rồi dùng mồm truyền miệng cho đứa kia học thuộc : Cứ như thế tử chỗ nọ đến chỗ kia là chúng nó biết tin tức của nhau. Đứa nào sống, đứa nào chết, thằng nầy bị giam ở trại nọ, thằng khác ở trại kia, những đứa ở ngoài cứ thế mà tìm đến, có cách thì đánh tháo cho trốn, mà không có cách thì cứ tiếp tế để sống cho qua ngày. Đấy, đồng chí thử nghĩ xem, nếu mình bị báo cáo là một liên lạc viên kiểu ấy rồi bị công an theo dõi thì có phiền không ? Trước hết, chẳng gì thì cũng bị cấp trên cảnh cáo cho một phát đã.

Hào suy nghĩ về những điều người cán bộ trẻ tuổi vừa thổ lộ. Quả thật hắn ba hoa hơn là anh tường.Nhưng cũng như hắn ba hoa như thế nên anh mới biết thêm một mánh lới thông tin với bên ngoài của những người bị giam. Nghĩ rồi, anh không khỏi mừng thầm. Nếu bây giờ anh đi sưu tầm những bài vè ấy thì anh có nhiều hy vọng tìm ra được chỗ thầy anh bị giam. Thày anh đôi lúc cũng có tâm thơ và nếu chỉ gặp được nửa bài, anh cũng sẽ nhận ra ngay.

Bỗng Lưu lại nói như khuyến khích :

— Đồng chí là cán bộ trẻ, làm việc với toàn những ông to thì không việc gì phải ngại.

Chứ như chúng em, được việc thì là cán bộ bằng không thì các ông ấy cho ra tầu ngay. Gặp đồng chí thì em mới dám thở ra chứ người khác cay rằng em cũng chẳng dám nói...

(Còn nữa)

KHÓI SÓNG

Truyện dài của LÝ - THẮNG

XEM MẠCH TRỊ BỊNH
ĐAU GAN, RUỘT, BAO TỬ ; đau bụng kinh niên, no hơi phòng tích, TIM YẾU, THẬN SUY, Ho lâu dàm suyễn, kinh nguyệt không đều :
Ông Lang BƯỚM VÀNG
19-b đường NGÔ TÙNG CHÂU — SAIGON
Có thuốc chế sẵn, vẽ hốt thuốc thang. k.n. Số 368-2-6-63

HO QUẢNG AN TIỀN
TRỊ : các chứng SIÊNG LÂU NĂM, ho cảm, ho đàm, ho khan, ho gió, đau cổ khan tiếng, ho nhiều bạn đêm (có đề bán ở các tiệm thuốc Bắc).
Tổng phát hành : Nhà thuốc QUẢNG AN HÒA 169, Lê văn Duyệt Saigon K.N. số 119 ngày 16-5-63.

NỮ-KIM-CAO QUẢNG AN HÒA
TRỊ : Phụ nữ bị KINH NGUYỆT TRỒI SỤT, người gầy yếu xanh xao ít ăn ngủ — qui Bà dùng NỮ KIM CAO Quảng An Hòa (có bán ở các tiệm thuốc Bắc) KN. số 118 ngày 16-5-63

KHI MỚI CÓ THAI
Để bảo vệ sức khỏe cho qui Bà, qui bà nên dùng thuốc :
BỔ HUYẾT DƯỠNG THAI QUẢNG AN HÒA
(Có bán ở khắp các tiệm thuốc Bắc).
Tổng phát hành Nhà thuốc QUẢNG AN HÒA
169 Lê văn Duyệt Saigon K.N. số 29 ngày 9-5-63.

TỰ DO

TIN TỨC TIN TỨC TIN TỨC TIN TỨC

Thủ đô và các tỉnh

BÁC SĨ THƯỜNG TRỰC :

CHỦ NHỰT 1-9-1963

Từ : 13 giờ đến 0 giờ sáng hôm sau

B.S. Trần-thị-Hạnh 128, cư-xá Kiến-thiết Lê-đại-Hành, Phú-Thọ Cholon

Tứ-Uyên 420, đại-lộ Đề-Khánh Cholon

Nguyễn-trọng-Thiện 40 đường Cao-Thắng Saigon

Dương-đình-Tuấn 371 A, đường Hai-bà-Trưng Saigon

THỨ HAI 2-9-1963

TRƯA : 13g. đến 15g. CHIỀU : 19g. đến 0g. sáng hôm sau

B.S. Nguyễn-tấn-Phát 360, đại-lộ Lý-thái-Tổ, Ngã-bảy Saigon

Nguyễn-ngọc-Quyền 164, đường Hiền-Vương Saigon

Bồ-Khải 240, đường Đề-Thám Saigon

Đặng-nguyên-Chung 160, đại-lộ Khổng-Tử Cholon

★ Về việc trước bộ những vấn tự mua bán nhà làm bằng vật liệu nhẹ. — SAIGON (VTX) 30-8. — Do thông cáo ngày 1-8-1963, Tổng Nha Thông tin Báo chí phổ biến Quyết định của Bộ tài Chánh thuộc cho tiếp tục được bán với thuế 5% và miễn phạt tất cả những vấn tự mua bán nhà bội đã 3 điều kiện sau đây, lập trước hay sau ngày 3.6-1959 là ngày ban hành luật số 12/59

1) Cất bằng vật liệu nhẹ.

2) Cất trên đất không thuộc quyền sở hữu của người bán hay người mua.

3) Diện tích sàn cất không quá 60 thước vuông.

Nay Tổng Nha Thuế Trực thu trong thông cáo :

Theo quyết định mới của Bộ Tài Chánh, việc trước bộ miễn phạt các vấn tự nói trên đây chỉ được chấp nhận tự nay đến cuối tháng 10 đương lịch năm 1963 mà thôi. Quá hạn này Nha Trước bạ sẽ truy thu số thuế phạt theo luật định.

★ Viện trợ Mỹ giúp dân ấp Chiến lược. — SAIGON (VTX) 30-8. — Phái bộ Viện trợ Mỹ trong những ngày đầu tuần nay đã trợ cấp 2.600 bao mi tăm (mỗi bao 45 kí) 2.950 chiếc quần áo và vì 1.647 dụng cụ thợ mộc, thợ hồ, thợ rèn đăng bán Ấp chiến lược hai tỉnh Bình Tuy và Bình Thuận. Số thực phẩm và quần áo nói trên được cấp cho tỉnh Bình Tuy và số đồ nghề do tỉnh Bình Thuận nhận.

Chánh quyền tỉnh Bình Tuy đã phân phát số quần áo viện trợ cho 121 tiểu đội thanh niên Chiến đấu tại các Ấp Chiến lược và số mi tăm cho Ấp Bàn tự sự ấp đánh đổi lao cho các đoàn công tác phát triển cộng đồng. Riêng đồ nghề thợ mộc, thợ hồ, thợ rèn, đã được Ủy ban Xây dựng Ấp chiến lược tỉnh Thuận phân phát cho Đăng bào chuyên sống về các nghề này tại 180 Ấp chiến lược trong tỉnh.

★ Hai công chức được hưởng học bổng kế hoạch Colombo sang Anh tu nghiệp. — SAIGON (VTX) 30-8. — Bà Trương Hoàng Lan và ông Võ Phước Thiên rời Saigon ngày thứ Tư, 28 tháng Tám để Anh theo học các trường của Kế hoạch Colombo. Bà Trương Hoàng Lan, tốt nghiệp Viện quốc gia Hành Chánh và hiện đang giữ sự tại Tổng Nha Công Vụ sẽ theo học lớp chính thang Công vụ tại Đại học Mảng-sét-tơ (Manchester). Ông Nguyễn Phước Thiên tăng sự tại Bộ Cải Tiến Nông Thôn, sẽ theo học hai năm về Trắc địa tại Đại Học đường Luân Đôn.

★ Rau Đàlạt rẻ mạt. — DALAT. — Liên tiếp nhiều tuần qua, các loại rau trồng tại Dalat, nhờ ánh hưởng nhiều mưa, nước dồi dào lúc nào cần, nên rất trúng thu. Do đó giá thị trường cùng thấp rẻ, như mớ rau sà lách xoa, giá bán sỉ lối 3đ mỗi kilô, khoai lang tây vàng mới kilô có 6đ.

Tr. H

★ Công xa đụng chết 1 Trung sĩ. — GIA ĐỊNH. — 5 giờ chiều ngày 28-8, trên đường Võ Tánh (Phú Nhuận), 1 công xa G.M.C số NT. đụng 1 trung sĩ (nhảy dù) đi xe gắn máy bị thương nặng nơi đầu. Tài xế xây ra, trung sĩ nói trên được chở đến Lồng Y Viện Cộng Hòa cứu cấp, nhưng vì vết thương ở đầu gần so nên trung sĩ trút linh hồn sáng ngày 30-8.

★ Em bé chân trâu đẹp phải lựu đạn, thương tích cùng mình. — GIA ĐỊNH. — Lúc 3 giờ chiều 30-8, em Lưu văn Nhân 12 tuổi, ngụ tại ấp Bình Thuận B, xã Bình Hòa Hòa, quận Tân Bình (Gia Định), đi coi trâu ngoài đồng rồi đẹp nhầm 1 trái lựu đạn nổ tung, làm em Nhân bị thương cùng mình nặng. Em Nhân được chở đến bịnh viện điều trị.

★ Giỏi nghiệm ở Biên-Hòa. — BIÊN HÒA. — Do hiện tình xanh hoạt trong toàn Tỉnh đã trở lại đều hòa, Nhà Cảm quyền tỉnh Biên Hòa vừa cho xổ đầu lại giải giỏi nghiệm như sau : a) tại Tỉnh lỵ từ 22 giờ đến 05 giờ sáng. b) tại Quận lỵ từ 21 giờ đến 05 giờ sáng. c) các vùng khác vẫn như cũ nghĩa là từ 19 giờ đến 06 giờ sáng. Giờ giỏi nghiệm mới này đã bắt đầu áp dụng từ đêm 30-8-63. (KNH)

★ Xét tử khai gia đình, 30 người bị bắt. — ĐÔ THÀNH Đêm 29-8, nhà chức trách Đô thành mở cuộc khám xét khai gia đình ở đường Trần quang Diệu và Trương minh Giảng. Kết quả có lối 30 người cư trú không có tên trong tờ khai gia đình, được mời về Tự.

★ Đứt lỡ chôn sống 3 thợ đá. — BIÊN HÒA. — Khoảng 11 giờ 45 trưa ngày 29-8-53, ba ông Nguyễn văn Bảy 43 tuổi, Nguyễn văn Ký 49 tuổi và Nguyễn văn Hòa 45 tuổi đều là thợ đá đến làm đá đổ ở ấp Bà xã An hòa Hòa Hưng tọa gần là Bến Cỏ thuộc Quận Đức Tu Tỉnh Biên Hòa đã đào đá mướn cho 1 nhà thầu. Giữa lúc ba người đang lom khom khoét đá dưới đáy hầm thì đất trên miệng hầm bỗng lở ra và 1 khối đất khổng lồ từ trên cao đổ up xuống chôn sống cả ba. May có người kịp trông thấy vội tri hô lên và hợp lực nhau đi chược cuộc cấp cứu và sau hơn 20 phút bới moc, người ta mới đem ra được 3 nạn nhân nhưng tất cả đều bất tỉnh vì bị ngộp hơi. Sau khi cứu tính cả ba bằng phương pháp hô hấp nhân tạo, người ta thấy hai ông Bảy và Ký chỉ bị xây sát xoàng nông ông Hòa thì vì đã đè gây xương sống và bể dập xương bàn tọa, bịnh tình trầm trọng nên phải đưa về Bịnh viện Chợ Rẫy cứu cấp. K.NH

Trường **LÊ-BÁO-TỊNH** Ngã ba Trương-minh-Giảng Trương-tấn-Bửu Sg.

MỞ THÊM :

3-9-63

+ Đệ TAM A, B (ban Anh) sáng

+ Đệ TAM A, B (ban Anh, Phép) Chiều

+ Đệ TAM C (ban Anh) Chiều

CẦN DÙNG GẤP :

CHUYÊN VIÊN MÁY MÓC VÀ CHUYÊN VIÊN HOÁ HỌC CÓ THỂ ĐẢM NHẬN PHỤ TÁ KỸ SƯ ĐƯỢC RÀNH RANG VỀ QUÂN-ĐỘI. XIN BIÊN THƠ và GỞI ĐẦY ĐỦ CHỨNG CHỈ HỒ-SƠ ĐÊN HỘP THƠ SỐ I-2 SAIGON.

In tại nhà in riêng của TỰ DO, ngân phiếu xin gửi cho ông :

KIỀU - VĂN - LÂN, Quản-nhiệm

25- 27-29 Võ-Tánh — SAIGON.

(Tiếp theo 1 trang 1)

cây có thể khai đoạt trong sự độc lập đối với hàng người, trong sự hòa thuận và nhất trí trong nước cùng sự hòa khí với các nước lân bang».

«Ngày nay, hơn bao giờ hết, đồ là điều mà Pháp cần mong cho toàn thể Việt Nam. Lẽ dĩ nhiên là chỉ có chính Việt Nam và nhân dân Việt Nam mới có quyền chọn những phương tiện để đi tới địa vị đó.

«Tuy nhiên, trong bất cứ một cố gắng nào nhằm mang lại cho Việt Nam cũng sẽ thấy Pháp sẵn sàng thực hiện một cuộc hợp tác thân hữu với Việt Nam, trong giới hạn khả năng của Pháp».

Theo một số quan sát viên thì Tướng De Gaulle (De Gaulle) đã gây một bất ngờ trên thế giới khi cùng cho nhập cảng Bộ Trưởng Thông Tin Pháp tuyên bố hòa sẽ giúp Việt Nam tới tất cả khả năng của mình.

Lời tuyên bố nói trên của lãm ngay chính các ký Bộ Trưởng vì Pháp đang đều không được biết trước chút nào về ý định của Tổng Thống De Gaulle.

Ông Peyrefitte đã từ chối không chịu bình luận thêm về ý nghĩa lời tuyên bố ấy. Nhưng, để tỏ lòng mến đối của phóng viên hãng thông tấn Reuters, ông nói «đó có nghĩa là chúng tôi đồng định một cuộc hòa bình trong tương lai».

Các bình luận gia Pháp hiện đang tung cuộc hỏi bao tự hỏi không biết đó có phải là điều mà họ gọi là một phương cách mới để làm cho Tổng Thống Kennedy bực mình không.

Nhưng vẫn mặt chính thức thì chưa có gì cho phép người ta hiểu theo nghĩa như vậy.

(Tiếp theo 2 trang 1)

«Một lời tuyên bố đó sẽ bắt ngờ của Bộ Tổng Tham mưu Quân đội Việt Nam Cộng Hòa cũng bố tại Saigon tới thứ Ba, đã thay đổi hẳn bộ mặt tình hình Việt Nam mà Bộ Ngoại giao Hoa Kỳ tính bày ra. Bộ tuyên luận liên lạc với Phái Bộ Ngoại giao của mình tại miền Nam Việt Nam. Trong bản tuyên bố nói trên, Quân đội Việt Nam Cộng Hòa đã nhìn lấy sáng kiến và trách nhiệm về các cuộc hành quân trong tuần vừa qua.

«Nhân bản tuyên bố của Quân đội hôm thứ Tư, chính phủ Việt Nam Cộng Hòa coi công bố một bản tình chính đã (đúp lại bản tuyên bố của Hoa Kỳ ngày 21-8) trong đó chính phủ Việt Nam Cộng Hòa trình bày chính sách đối với các tôn giáo Phật giáo (và than phiền rằng những tin tức mà Hoa Kỳ nhận được về vấn đề Phật giáo rất là sai lạc).

Chú thích của Tòa soạn Tự Do : Bảo Le Monde là tờ báo chính trị tân trong số 1 của Pháp

Cảm tạ

Chúng tôi chân thành cảm tạ quý vị thân hàng cả hữu đã đến phúng ưu, phúng điếu, giúp đỡ, gửi tin chia buồn và đưa linh cữu chồng, cha, chú, bác, anh chúng tôi là :

Cụ TRẦN-VĂN-THI

TRẮC ĐỊA SƯ

Hưởng thọ 68 tuổi

đến nơi an nghỉ cuối cùng.

Tang lúc tang gia bối rối, có điều chi sơ suất, xin quý vị lượng tình miễn thứ.

Quả-phụ TRẦN-VĂN-THI

Trần Địa Sư

và tang quyến đồng cảm tạ

THẾ HÙNG CẨM ĐỒ

190A, Lê thánh Tôn, Chợ mới Saigon

TRƯỚC CỬA CÁ CÂU VÀNG

Xin đi thăng vào nhà trong

Thời hạn cầm vàng, hột xoàn, Kim cương có thể xin gia hạn và cầm giá cao. Chủ Nhật, ngày lễ vẫn làm việc

HAI TIỆM GẠO

Chợ lớn bán quá giá truy tố ra Toà án Q.S.

ĐÔ THÀNH. — Sáng 30-8, nhà trách Cholon có bắt đầu tung cơ khám xét tiệm gạo NgaXX và Trần A tại Cholon, đã bán gạo quá giá chính phủ qui định. Cả hai bị Hiến binh bắt giữ và sẽ bị truy tố vi phạm lịnh giới nghiêm, tự đồng bán gạo cao thực phẩm cho dân chúng.

Được biết giá gạo trắng trong trong quốc VN, đã phải chiếu theo giá gạo thị trường quốc nhu vào, và hiện nay không có đầu chi nào chống tỉ giá thị trường gạo cao nếu, mà có một số thương gia buôn lậu gạo, thừa lúc giới nghiêm, tự động bán gạo lên giá cao để thủ lợi, cho không chiếu theo giá gạo thuộc các loại do bộ Tài chánh qui định, để bán cho đồng chúng mua ăn.

Cả hai chủ tiệm gạo trên đây đã bán gạo loại đã 1 hai mươi lăm phần trăm, mỗi chục lấy đó 55đ giá chính thức, lại bán lên tới 64. Cả hai đã bị bắt giữ, để đưa ra Toà án Quân sự xét xử sau đây.

(Tr. H) Hoa hồn Vạn Quốc

TIN ĐẶC BIỆT

(Tiếp theo 3 trang 1)

đồng bào các giới đều với «nẹc đọc mẽ Hồ minh Tuấn đã phun ra».

Trước hết là bài do chính viên cầm bút phổ nhạc bài Thơ Mão là *Hiến Nhân* kỷ tên đăng trong bìa Thời mới số 3278 ngày 24-7-63. Bài này chưa đã «Mặc nhỉ ý nghĩ / Vào Đời với những người vào đời». Trong bài này thật ra *Hiến Nhân* đã không đưa ra ý kiến của mình mà chỉ gom góp những ý kiến chủ quan của người đó, nhưng đó, nhưng đó, nhưng gọi là «ảnh hưởng khốc liệt của cuộc vào đời của các thanh niên nam nữ và gia đình của họ». Bài báo viết :

«Vào đời được thời nghiên vào không những năm 1958-59-1960, được viết trong những năm 1961-62 về cái tiếng chào đời tháng 4 năm 1963. Nghĩa là từ ngày *mùng mồng đến lúc đến đầu* là quy ngày thời gian khá dài, cái thời gian mà cách mang Việt nam dưới sự lãnh đạo của Tổng thống đã chuyển biến một bước dài và đã thu được những thành tích vô cùng to lớn. Đất nước được giải phóng khỏi ách thống trị của đế quốc thực dân lại ra nhỉ xông xích ngàn năm của phong kiến.

«Vào đời ra đời trong hoàn cảnh như thế, tuổi trẻ ta có thể góp phần vào đời tới nay trong gia đình ai cũng lo lắng cho con.

• Lai chị Kim Thoa ở phố Hàng Bông Hanoi. Chị đang vui vẻ chuẩn bị đi công trường xây dựng đất nước thì... Nhà đã đến nơi. Chị đọc và đám nghị nghĩ cái mộng đẹp của mình vì những ngày xây dựng tên hàng trường.

• Đây 1 Anh hướng của *Vào đời* của vào công cuộc xây dựng CNXH ở miền Bắc nói chung, đối với phong trào thanh niên xung phong đã cùng trường xây dựng đất nước, xây dựng miền miền hiện nay là thực phẩm! Không biết khi cầm bút viết tác phẩm của mình, nhà văn Hà minh Tuấn có nghĩ đến ảnh giáp ảnh hưởng tác hại ấy không ? Nhưng dù sao, thì nọc độc cũng đã phun ra...»

(*Mai tiếp*)

Nhà may Âu phục

ĐÔNG-THỊNH

113 Nguyễn thiện Thuật, Bàn Cờ, Saigon, mới về nhiều loại hàng may Âu phục hợp thời trang.

1 bộ đồ lớn cheviot, 63-64, luôn công 1160đ.

1 bộ đồ lớn tergal, 63 - 64 luôn công, 750đ.

1 quần tergal, 63-64, luôn công 180đ.

Đặt biệt 12 mẫu nylleaure 100 dài tay 203đ, có đủ cổ áo sơ mi chemi, pijama may sẵn.

Chủ nhân kính mời

(Tiếp theo 4 trang 1)

— Hồi 14g. đến 25-8-63, Thanh niên xã trang phục kích tại 8 cây số Đông Nam Bình Sơn đã chạm súng với Việt Cộng. Kết quả, ta kiểm chết một Việt Cộng, và thu thu một súng Tôm Sông. Bên ta vô sự.

Vùng III Chiến thuật

Kiêu khu PHƯỚC TUY. — Ngày 27-8-63, bắt 2 giờ sáng, một toán công nhân chiến binh Tiểu đoàn phục kích tại 16 cây số Tây Bắc Phước Lễ. Kết quả. Ta : 2 bị thương, mất 1 Tôm Sông và 1Cle bên Sp. thu chất của địch không rõ.

Tiểu khu BÌNH THUẬN. — Hồi 12 giờ ngày 28-8, Đân vệ Bình Thuận hoạt động chạm súng với địch tại 4 cây số Đông Bắc qua Mương Mỉa. Kết quả. Bên ta có 2 Dân vệ chết. Về phía địch : 7 chết tại chỗ (trong số có 1 đại đội trưởng Việt Cộng). Ta tịch thu 1 súng Colt, 2 Mas 36 và 1 số quân trang. (Tin này đã đăng trên tờ VTX trong số bìa Tự Do hôm qua.

Tiểu khu PHƯỚC THÀNH : Hồi 9 giờ đến 26-8, một tiểu đội Dân vệ đã chạm súng với Việt cộng tại nơi cách Bến Cát 2 cây số rưỡi về phía Tây Bắc. Kết quả bên ta có 1 Dân vệ bị thương. Về phía địch, 1 chết, và 1 lựu đạn bị tịch thu.

— Hồi 10 giờ sáng ngày 27-8, một đơn vị chính quy hoạt động vùng Sa Thầy và Nhà Mát, đã chạm súng với Việt cộng tại 8 cây số Bắc Bến Cát bồi 11 giờ 45. Kết quả ta : 2 binh sĩ bị thương. Địch 1 chết tại chỗ, 1 số chết và bị thương mang đi. Ta tịch thu : 1 Cắc-bin, 1 súng trường mới hóa, 5 lựu đạn và 1 số tài liệu.

Vùng IV Chiến thuật

Tiểu khu VĨNH LONG : Hồi 1 giờ sáng ngày 28-8 : không một Đại đội Việt cộng tấn công đồn Dinh vệ Khoan Tiếp, cách Bình Minh 4 cây số về phía Bắc. Kết quả. Bên ta có 2 chết (trong số có 1 phụ nữ) 4 bị thương (có 1 phụ nữ), 1 Dân vệ thất lạc, và 1 số súng cá nhân bị hư. Về phía Việt Cộng, 1 mìn và 5 lựu đạn bị tịch thu.

Hoạt động không quân

Ngày 27-8. Không quân xuất trận nhiều lần, đã phá hủy 15 cơ sở và làm hư hại 22 cơ sở khác của địch.

Nhiều cơ sở trù quán và sản xuất Việt Cộng bị phá hủy

SAIGON. — Thông Tấn viên Việt Tấn Xã, nhiều cơ sở trù quán và sản xuất của Việt cộng gồm trên 100 can trai, 10 máu hoa mầu, bảy tân lương thực bị phá hủy tại Bình Thuận, Ninh Thuận và An Giang trong các cuộc hành quân tiêu thanh các lực lượng an ninh các địa phương này từ 26-8 đến 28-8 vừa qua.

— Tại Bình Thuận, 34 căn trại, một hội trường, hai kho lương thực chứa năm tấn lúa và hai tấn muối của VC đã do cuộc hành quân của khu 31 Chiến thuật phá hủy tại vùng liên ranh Bình Thuận, Bình Tuy, Lâm Đồng từ 26 đến 28-8.

— Tại Ninh Thuận, 30 căn trại và năm mươi hầm, đều là của Việt cộng đã bị lực lượng an ninh tỉnh ném bom ngày 27-8 tại mặt khu vùng Đại Phước, cách thị xã Phan Rang 23 cây số Tây Nam. Phía lực lượng an ninh tỉnh, bên chiến sĩ bị thương nhẹ.

— Tại An Giang, trên 10 căn trại, một cơ sở trù quán Việt cộng bị hủy ngày ngày 26-8 tại vùng Thanh Mỹ Tây, thuộc quận Châu Đốc, do công của lực lượng an ninh quận địa phương Lực lượng an ninh quận vô sự, tịch thu hai ki muối điêm một kí, chiến sanh, mũ số dụng cụ công binh và 1 chiếc xuồng

VILLA PHỐ ĐẤT

VILLA : Lầu và tiệt ở những đường Đoàn thị Điểm Lê quí Đôn Trần quý Cáp Phong khức Khoan Phan đình Phùng Phan thanh Giản Võ Tánh Sg. PHÒ : Gia Long Võ Tanh Sg. Phan chánh Phùng Trần quý Cáp Bùi thị Xuân Trần quang Khải Tôn Đản Đa Kao Calmette giá từ 200 ngàn lưu cả đất giao tháng. 550m2 và 3.300m2 ở Ngô đình Khôi Building 3.000m2 và rạp hát. Nhựa Affaire rất ăn, hợp lợi chắc chắn.

MỸ - KIM

8 Ngô tùng Châu Saigon ĐT 23.989

(Tiếp theo 5 trang 1)

người trong số 61 người bị nhà cầm quyền quân sự tỉnh Bình Thuận bắt trong khi thi hành lệnh giới nghiêm đã được trả lại tự do vào ngày 27-8 vừa qua.

Những người nói trên tự hợp kết hợp pháp tại chùa Bình Quang và chùa Tỉnh hội Phật giáo tại Phan Thiết, bị bắt trong đêm 21 và 22-8. Trong lúc khám xét hai chùa nói trên nhà cầm quyền quân sự tịch thu một số tiền và nhiều vấn phẩm liên quan trong cả hai lãnh vực công cộng như tự.

Đoàn số gồm có giá trị kỹ thuật của các cán bộ.

e) Báo đăm sự liên tục học tập ở bậc Trung học và Cao đẳng.

Để đạt các mục tiêu nói trên, cần phải xây dựng đầy đủ hoàn toàn chương trình giáo dục nông nghiệp.

Trước hết các trường canh nông thực hành Cần Thơ và Huế được đổi thành trường Trung học Nông Lâm Mục đặt tách biệt.

Thời hạn học tập là bốn năm để thi lấy cấp bằng kỹ thuật đệ nhất cấp (các ban : nông, lâm và mục súc)

Sau khi thi đậu cấp bằng này học sinh có thể thi vào lớp chuyên khoa đệ nhất cấp. Thời hạn học tập sẽ là 12 tháng để thi lấy văn bằng Huấn sự Canh nông.

Kế đó, ban Trung học của trường Quốc gia Nông Lâm Mục Bảo Lộc được đổi thành trường Trung học Nông Lâm Mục để nhị cấp. Thời gian học tập sẽ là ba năm để thi lấy bằng Tú tài kỹ thuật (ban Nông, Lâm và Mục súc ban I và II)

Các học sinh tốt nghiệp có thể thi vào lớp chuyên khoa để 12 tháng có thể trở thành Kiểm sự canh nông.

Cuối cùng, ban Cao đẳng trường Quốc gia Nông Lâm Mục Bảo Lộc cho các thí sinh có bằng Tú tài toàn phần sẽ lấy tên là trường Cao đẳng Nông Lâm Mục, thời gian học tập là 4 năm để thi lấy cấp bằng Kỹ sư.

(Tiếp theo 7 trang 1)

không được trả lời, ông Quan mới vô đơn tại ông dự thẩm để thưa ông H. và bà Sáu về việc trên.

An lịnh truy tố ông H. ra tòa về tội ngày đoạt được phòng luận tội miễn tố nên chỉ có bà Sáu phải ra trước tòa để trả lời về việc gửi thiệu của mình. Sau lời biện hộ của hai Luật sư Nguyễn văn Thơi và Đỗ Đoàn Quế cho bị can. Tòa tuyên số tha bổng bà Bùi thị Sáu,

CẢI CÁCH

chương trình giáo dục

NÔNG LÂM MỤC

SAIGON (VTX) 30-8. — Theo các nghị định ngày 24-8-63, cuộc cải cách chương trình giáo dục Nông Lâm Mục do Bộ Quốc gia Giáo dục thực hiện nhằm mục đích :

a) Tăng số kỹ thuật gia Nông Lâm Mục để tiếp nhận những nhu cầu trong cả hai lãnh vực công cộng như tư.

b) Gồm số giá trị kỹ thuật của các cán bộ.

c) Báo đảm sự liên tục học tập ở bậc Trung học và Cao đẳng.

Để đạt các mục tiêu nói trên, cần phải xây dựng đầy đủ hoàn toàn chương trình giáo dục nông nghiệp.

Trước hết các trường canh nông thực hành Cần Thơ và Huế được đổi thành trường Trung học Nông Lâm Mục để tách biệt.

Thời hạn học tập là bốn năm để thi lấy cấp bằng kỹ thuật đệ nhất cấp (các ban : nông, lâm và mục súc)

Sau khi thi đậu cấp bằng này học sinh có thể thi vào lớp chuyên khoa đệ nhất cấp. Thời hạn học tập sẽ là 12 tháng để thi lấy văn bằng Huấn sự Canh nông.

Kế đó, ban Trung học của trường Quốc gia Nông Lâm Mục Bảo Lộc được đổi thành trường Trung học Nông Lâm Mục để nhị cấp. Thời gian học tập sẽ là ba năm để thi lấy bằng Tú tài kỹ thuật (ban Nông, Lâm và Mục súc ban I và II)

Các học sinh tốt nghiệp có thể thi vào lớp chuyên khoa để 12 tháng có thể trở thành Kiểm sự canh nông.

Cuối cùng, ban Cao đẳng trường Quốc gia Nông Lâm Mục Bảo Lộc cho các thí sinh có bằng Tú tài toàn phần sẽ lấy tên là trường Cao đẳng Nông Lâm Mục, thời gian học tập là 4 năm để thi lấy cấp bằng Kỹ sư.

NHÀ THUỐC

KIMTÂN

Trước ở 22 Lý quốc Sư Hanoi

Nay Tổng cục ở 311 Hai bà Trưng trong cho Tân Định ĐT. 6-48 Saigon

1) SÂM NHUNG YẾN tị : (Tăng sự, rung tóc, ê rang, mất mỏi, nhức mỏi, mệt chân.

2) BÔ TIM : trị yếu tim, hay mất, ngủ, hay quên, ngủ ngáy vàng.

3) HỒ CỐT PHONG ĐƠM tị : đêm ngủ hay ho, siêm đơm khó khăn mũi 2 bên vai tức ngực.

4) HỒ BỔ PHÒI tị : eo đơm đơm, đơm giây bức ngực

5) ĐAU BAO TỬ tị : ói dậy hơn nhau nhau đau dưới bụng, ợ chua.

6) CAM SÂM YẾN tị : Trẻ con ngủ hay đổ mồ hôi, ít ăn ngủ hay lạo lòn gây còm.

7) PHONG TÍCH tị : Bé khó tức ngực, chân lạnh, đau nhức khóng ăn ít ngủ.

8) NGƯU HOÀNG HOÀN tị : Trẻ con bỗ đòm, cảm hàn nặng.

9) BẠCH HUYẾT HOÀN tị : các bà các có hay đau lưng có huyết trắng.

10) SÂM NHUNG YẾN HỒ CỐT tị : các chứng nhức mỏi, yếu các gân xương có phong.

Có đủ bán các Đại lý.

K.N. số 135-144 ngày 16-5-1963 đến 15 tháng 11-63

Uỷ Ban Kiểm nhận Quảng Cáo Bộ Y Tế

Rao vặt — Rao vặt — Rao vặt — Rao vặt — Rao vặt — Rao vặt

CHUYỆN MỘN

Chiếp Cưới, danh thiếp thiệp chúc Tết

NHIỀU KIỂU, MỸ THUẬT, GIÁ HẠ

Nhà in KIM-HƯNG 184 Đ. Đề thám Saigon

SÁCH MỚI

TỰ ĐIỂN DƯỢC PHẨM, ĐẶC CHẾ VIỆT NAM và ÂU MỸ. Của B.S. Hồ thị Xuân Huệ.

Cưới Hỏi Được Hai Họ vừa ý nên dùng Bánh Mứt

BÁO HIÊN RỒNG VÀNG

133 Gia Long (của Bắc cho Saigon) Chuyên làm : Mứt Sen tiền, Bình Quế, Bình Đen, Bình Cốm, Xu Xê, Bánh khảo nhân Sầu Riêng v.v... Có sẵn giao hàng tới nhà, hay giao lí tới nhà gái. Mâm quả Phú trang cho mượn (khỏi trả tiền).

Cưới Hỏi Dán Bánh

RỒNG VÀNG BÁO-HƯNG

75, NGUYỄN CÔNG TRỨ BẾN XÉ ĐIỀN HÓA SAIGON

CHẮC CHẮN LÂM NHÀ TRAI VỪA Ý NHÀ GÁI ĐẸP LÒNG

Ăn những đồ điểm

HÀNG DÀI GIÁO TỐ NHÀ

NHÀ GÁI PHÚ TRANG CHO MƯỢN

Chuyên làm BÁNH CƯỚI, XU XÊ, BÁNH SEO BÁNH QUẾ, MỨT SEN V.V...

NHÀ IN CHÍNH-LÂM

6 Đặng-đức-Siêu Saigon (sau rạp Khải Hoàn)

NHẬN IN

Các loại sách, báo, tập chí, giấy tờ công tư sở

Mỹ thuật — Mau lẹ — Giá rẻ

ĐIỆN-TÍN MORSE

Lớp Truyền-Tin DÂN-SỰ và QUÂN-CHÍNH.

3-9 — Khóa MỚI và BỔ-TÚC.

LICTASON 278 Hai Bà Trưng Saigon.

Nhà thuốc CỰ - THẮT

267, Gia-Long — Saigon

Chữa : Gầy xương, bong gân, trật khớp xương, nhức xương, phong thấp, ngưu lý và chấn thương bể gân xương

K.N.số 235 ngày 20-6-63 của BộY-Tế

Bác Sĩ

ĐẶNG - TRẦN - HOÀNG

Chuyên Trị : Bịnh Đàn Bà — Thai sản Hiếm muộn — Bịnh Mồ.

Khám bịnh buổi chiều

501, Phan thanh Giản Saigon

Hoa Hậu NHÂN TIN

— Các bạn có biết ?

— Nghề gì thịnh hành và hợp thời ?

Xin mách bạn chi có nghề Uốn tóc (nghề sang mà tiền nhiều). Làm chủ mau phát đạt, làm thợ được đắc dụng ngày. Xin lại ghi tên học khóa 3 tháng (học hành 3.000$) Bảo đảm thành tài. Khoá luyện tiếp lấu của viện uốn tóc HOA-HẬU 35, đại lộ Nguyễn thái Học (cạnh chợ Cầu Muối) Saigon. Cần 5 thiếu nữ tốt quan lương hầu để ngồi làm đầu kiểu cho học viên thực tập.

MỚI XUẤT BẢN :

— SỔ GHI ĐIỂM và CHIA ĐIỂM bằng tuần.

— PHIẾU XẾP HẠNG hàng tuần và hàng tháng (có biểu đồ điểm và sức học trọn năm) rất tiện dụng cho quý vị Giáo-Viên và Học sinh Tiểu học.

Nhà in Hợp-Hưng 349 Nguyễn-thiên-Thuật Saigon xuất bản và phát hành. Mua nhiều giá đặc biệt.

CÓ BÁN TẠI CÁC TIỆM SÁCH

ENGLISH - LANGUAGE

G.S. Ngoại-Quốc có Sư-Phạm — Nhiều trình độ — đàm thoại : Mỗi lớp 10 người. Học phí nhẹ.

Tại gia 298a/715 Ngô Tùng Châu, Chi Lăng, Gia Định.

Giải trí hôm nay

REX : Tình tiền đôi ngã

ĐẠI NAM : La vérité

MAJESTIC Saigon : Accusez pour l'échafaud

PALACE : Thế giới tuổi trẻ

E D E N : Con thuyền định mệnh

CASINO Saigon: Hành động khẩn

KIM CHÂU : Hành động khẩn

VIỆT LONG : Hành động khẩn

O S C A R : Hành động khẩn

KHÁI HOÀN : Cuồn theo chiều gió

VICTORY (C.L.) : Hãu bước mơ tiên

HỒNG BÀNG : Couleur le Bleu-mark

THANH BÌNH : Nhạc thính máu

LONG THUẬN : Đo chiều

VĂN HOA : Trách ai gây bận chiều trường

NAM VIỆT : Cuồn đăng quê

VĨNH LỢI : Vierge Moderne

NAM QUANG : Mon amour chia

DIÊN HỒNG : Anh hùng sự vụ

LONG DUYÊN : Hãu tình tình sống biển

LỆ LỢI : Fanny

PHƯỢNG HOÀNG : Hiệp sĩ Bịt mắt

KINH THÀNH : Điên say cuồng hận

CASINO Dakao : Điên say cuồng hận

MODERNE : Hoa lạc giữa vòng gươm

ĐẠI ĐỒNG Bàn cờ : Tranh dưới đây biển

LONG VÂN : Vén màn bí mật

QUỐC THANH : Babette s'en va t'en guerre

HÙNG VƯƠNG : Khi giới của kẻ hèn

HUỲNH LONG (GĐ) : Thần mã đưa đuổi

THÀNH CHUNG : Mãnh hổ rừng thiêng (Ấn Độ)

LONG PHỤNG : Mãnh hổ rừng thiêng (Ấn Độ)

BÁO CÁO QUAN TRỌNG về DẦU CÙ-LÀ MAC-PHSU

Kính thưa quý vị khách hàng,

Gần đây, vẫn đề trí trá nhãn hiệu và nhất theo hình thức ve Dầu Cù-Là MAC-PHSU đã lừa gạt khách hàng đã hết hiệu quả vì bọn gian manh đã bị ăn tại Tòa.

Nay chúng lại giở thêm mánh khoé gian lận khác : tìm mua hộp và ve dầu của hiệu MAC-PHSU đã dùng rồi, đem về lến lút rót vô thứ dầu do chúng pha chế giả mạo với dụng tâm gạt gẫm là Dầu Cù Là MAC-PHSU thứ thiệt để bán lấy lời ! Chúng ngụy tạo phẩm được và danh hiệu, hành động vô lương mà có thể gây tai hại đến sức khỏe khách hàng !

Để tránh cho quí vị thân chủ khỏi nạn mua lầm thứ giả và vô tình mất mát giá